

Efekt susjedstva i mladi: pregled istraživanja u socijalnom radu

---

Karlušić, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:403167>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Ivana Karlušić

**EFEKT SUSJEDSTVA I MLADI: PREGLED
ISTRAŽIVANJA U SOCIJALNOM RADU**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Opačić

Zagreb, 2023.

Efekt susjedstva i mladi: pregled istraživanja u socijalnom radu

Sažetak: Ovaj rad ima cilj prikazati dosadašnja istraživanja u području socijalnog rada na temu efekta susjedstva i mladih. U rad je uključeno 50 empirijskih istraživanja (N=50) koja su sistematizirana prema kategorijama ishoda koji uključuju mlade. U uvodnom dijelu su navedeni ključni pojmovi i teorije koje objašnjavaju efekt susjedstva i njegove mehanizme prenošenja. Nakon toga slijedi prikaz postupka selekcije radova i njihovih rezultata. Istraživanja su prema temama podijeljena u tri kategorije: istraživanja koja se bave mentalnim zdravljem mladih, istraživanja o problemima u ponašanju mladih i istraživanja s različitim ishodima kod mladih. Sve tri kategorije istražuju povezanost između elemenata efekta susjedstva i mladih. Utvrđena je povezanost između susjedstva i mentalnog zdravlja mladih. Deprivacija susjedstva utječe na nastanak problema s mentalnim zdravljem poput depresije, anksioznosti, stresa i konzumacije supstanci, a život u boljim susjedstvima utječe na pozitivne ishode poput psihološke osnaženosti kod mladih. Također, istraživanja koja se bave problemima u ponašanju mladih su potvrdila vezu između varijabli susjedstva i negativnih ponašanja. Mladi koji žive u problematičnijim susjedstvima pokazuju veću razinu internaliziranih i eksternaliziranih problema u ponašanju, a potvrđeno je i posredno djelovanje čimbenika poput roditeljske podrške i nadzora, ponašanja vršnjaka i dr. Ipak, nekoliko istraživanja nije našlo povezanost između susjedstva i ishoda mentalnog zdravlja i problema u ponašanju, ali nisu ni koristila jednake varijable tako da uzrok može biti u tome. Treća kategorija je obuhvaćala različite ishode poput indeksa tjelesne mase, građanske odgovornosti, viktimizacije, obrazovnih ishoda te je u većini njih potvrđena povezanost s varijablama susjedstva. S obzirom na to da je metodologija u istraživanjima većinom kvantitativna, u budućnosti je potrebno efekt susjedstva istraživati kroz kombinaciju kvantitativnih i kvalitativnih metoda. Spoznaje iz istraživanja su korisne socijalnim radnicima kako bi unaprijedili praksu djelovanja u zajednicama s mladima.

Ključne riječi: efekt susjedstva, mladi, mehanizmi, socijalni rad

Neighborhood effect on youth: a systematic review of research in social work

Abstract: This paper aims to present a review of existing research in the field of social work regarding the neighborhood effect on youth. It includes 50 empirical studies (N=50) categorized based on outcomes related to youth. The introductory section outlines key concepts and theories explaining the neighborhood effect and its transmission mechanisms. Following that, the paper provides a selection process and the results of the studies. The research is divided into three categories: studies addressing the mental health of youth, studies on behavioral problems in youth, and studies with various outcomes in youth. All three categories investigate the association between neighborhood elements and youth. A correlation was found between the neighborhood and the mental health of youth. Neighborhood deprivation contributes to mental health problems such as depression, anxiety, stress, and substance use, while living in better neighborhoods influences positive outcomes such as psychological empowerment in youth. Additionally, research on behavioral problems in youth confirmed the connection between neighborhood variables and negative behaviors. Youth living in problematic neighborhoods show higher levels of internalized and externalized behavioral issues, and the indirect effects of factors like parental support and supervision, peer behavior, etc., were confirmed. However, a few studies did not find a correlation between the neighborhood and mental health outcomes or behavioral problems, but they did not use the same variables, which could be a contributing factor. The third category encompassed various outcomes such as body mass index, civic responsibility, victimization, educational outcomes, and most of them confirmed an association with neighborhood variables. Since the methodology in these studies is primarily quantitative, future research should explore the neighborhood effect through a combination of quantitative and qualitative methods. Findings from this research can be valuable for social workers to enhance their practice in communities with youth.

Keywords: neighborhood effect, youth, mechanisms, social work

Izjava o izvornosti

Ja, Ivana Karlušić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Ivana Karlušić, v.r.

Datum: 20.12. 2023.

Sadržaj

1.UVOD	1
1.1.Efekt susjedstva	2
1.2.Mehanizmi efekta susjedstva	3
1.2.1.Socio-interaktivni čimbenici	3
1.2.2. Okolinski mehanizmi	4
1.2.3. Geografski mehanizmi	4
1.2.4. Institucionalni mehanizmi	5
1.3. Bronfenbrennerov ekološki model	6
2. SUSTAVAN PREGLED ISTRAŽIVANJA O EFEKTU SUSJEDSTVA NA MLADE	8
2.1 Postupak pretraživanja literature i selekcije radova	8
3.ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O MENTALNOM ZDRAVLJU MLADIH	10
4.ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O PROBLEMIMA U PONAŠANJU KOD	17
MLADIH	17
5.ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O RAZLIČITIM ISHODIMA KOD MLADIH	31
6. ANALIZA METODOLOŠKE PRAKSE U ISTRAŽIVANJIMA EFEKTA SUSJEDSTVA	42
KOD MLADIH	42
6.1.Kritički osvrt na metodološku praksu	48
7. PREPORUKE I IMPLIKACIJE ZA PRAKSU SOCIJALNOG RADA I DALJNJA	50
ISTRAŽIVANJA	50
8. ZAKLJUČAK	52
LITERATURA	53
PRILOZI	62
Popis slika	62
Popis tablica	62

1.UVOD

Bogata istraživačka literatura ukazuje na višedimenzionalne posljedice na dobrobit i kvalitetu života osoba koje žive u depriviranim sredinama. Postoji širok raspon ekstenzivne teorijske i istraživačke literature koja govori o tome odnosu već više od 30 godina u okviru koncepta utjecaja susjedstva (*neighborhood effect*) (Opačić, 2021.). Jedna od prvih škola koja je ukazala na slojevite efekte i procese života u depriviranim gradskim četvrtima je bila čikaška sociološka škola na početku 20. stoljeća (Opačić, 2021.). Wilson je objavivši knjigu "*The Truly Disadvantaged*" (1987.) izazvao sve veću pažnju u akademskoj zajednici na istraživanja koja se bave posljedicama života u depriviranim susjedstvima (Visser i sur.,2021.).

Otrprike u vrijeme kada je Wilson objavio knjigu „*The Truly Disadvantaged*“, utjecajni rad Bronfenbrennera (1979.) u području razvojne psihologije istaknuo je važnost uloge konteksta u razvoju djece i adolescenata. On je naglašavao važnost karakteristika susjedstva, a ne samo individualnih i obiteljskih karakteristika, za razvoj djeteta. (Visser i sur., 2021.). Mladi koji odrastaju u nepovoljnim susjedstvima imaju znatno lošije zdravstvene i socioekonomske ishode od onih koji odrastaju s bogatijim susjedima u stabilnijim susjedstvima. Glavno pitanje je koliki utjecaj imaju karakteristike susjedstva u odnosu na obiteljske i individualne značajke (Kling i Liebman, 2004.). Mladi ljudi provode puno vremena u svojim susjedstvima i održavaju visoku razinu socijalnih kontakata, čak više nego odrasli zbog čega je uloga susjedstva još važnija (James i Prout, 1990; Matthews i Limb, 1999., prema Visser i sur., 2021.).

Postoji velik broj teorijskih objašnjenja za potencijalne efekte susjedstva na mlade (Kling i Liebman, 2004.). U novije vrijeme se teorijski utjecaj kvarta (*neighborhood effect*) uzima kako bi se objasnio odnos između dobrobiti pojedinca i njegovog okruženja susjedstva, zajednice, grada ili sela (Opačić, 2021). Prema Galsteru (2012.) efekt susjedstva je multidimenzionalan i sastoji se od socio-interaktivnih, okolišnih, geografskih i institucionalnih čimbenika koji utječu na dobrobit odraslih i djece te ih naziva mehanizmima efekta susjedstva.

U novije vrijeme, dogodile su se različite promjene u istraživanjima efekta susjedstva. Osim toga, u posljednjim desetljećima, zapadna društva su se politički, demografski, ekološki i tehnološki mijenjala (OECD, 2019.), što bi moglo utjecati na učinke susjedstva na mlade ljude (Visser i sur., 2021). Kao primjer, Putnam (2016.) je pokazao da se postotak obitelji u susjedstvima s visokim i niskim dohotkom povećava, dok susjedstva sa srednjom razinom

dohotka polako nestaju (Visser i sur.,2021.). Zbog tih promjena, potrebno je kontinuirano raditi analizu istraživanja vezanih uz efekt susjedstva.

Tema i cilj ovog rada je sistematično prikazati pregled dosadašnjih istraživanja koja se bave efektom susjedstva na različite ishode kod mladih osoba te prikazati mehanizme susjedstva kojima se efekt prenosi.

U uvodnom dijelu rada bit će objašnjeni ključni pojmovi i teorije koje objašnjavaju efekt susjedstva. U središnjem djelu je prikazan postupak pretraživanja literature i selekcije radova koji su ušli u obradu, prikazana je i metodologija koja se koristila u istraživanjima te rezultati. U zadnjem dijelu iznesen je zaključak i implikacije za buduća istraživanja i praksu socijalnog rada.

1.1.Efekt susjedstva

Teorijske perspektive tumače susjedstvo kao geografski konstrukt mjesta - gdje se termin odnosi na okolinu u kojoj lokalni članovi dijele osjećaj mjesta. Moguće je da termin "susjedstvo" ima duboko psihosocijalno značenje za mnoge, ali značenje onoga što susjedstvo jest još uvijek nije znanstveno definirano (Siordia i Saenz, 2013.). Fizičke prostorne jedinice nazvane susjedstvima, u nekim istraživanjima, variraju u svojem geografskom opsegu i konceptualnom značenju. Budući da standard za definiranje susjedstva još uvijek ne postoji, ona se mogu definirati prema: osobnim gledištima (npr. vezanost za mjesto), funkcionalnim gledištima (npr. javni prijevoz), društvenim gledištima (npr. društvene interakcije), fizičkim gledištima (npr. pločnici), ekonomskim gledištima (npr. vlasništvo nad kućom), političkim gledištima (npr. organizacije) i gledištima politike (npr. školski okruzi) (Siordia i Saenez, 2013.).

Postoji opsežna literatura o učincima susjedstva: ideja da život u depriviranim susjedstvima ima negativan učinak na životne šanse stanovnika, osim toga i na njihove individualne karakteristike (van Ham i Manley, 2010., prema van Ham i sur., 2013.). Susjedstvo ima učinak na obrazovna postignuća, stopu napuštanja obrazovanja, devijantno ponašanje, socijalnu isključenost, zdravlje, napuštanje sustava socijalne skrbi i ulazak u tržište rada i socijalnu i profesionalnu pokretljivost (van Ham i sur., 2013.).

Iako postoji opsežna literatura koja definira odnos između različitih aspekata stambenog okruženja i brojnih ishoda za odrasle osobe i djecu koja žive u tom okruženju, znatno manje pažnje se posvećuje empirijskom otkrivanju uzročnih mehanizama koji dovode do tih odnosa. Galster (2012.) je grupirao uzročne mehanizme efekta susjedstva u četiri kategorije: socio-interaktivni, okolinski, geografski i institucionalni. U sljedećem dijelu će oni biti sistematizirani i objašnjeni.

1.2.Mehanizmi efekta susjedstva

1.2.1.Socio-interaktivni čimbenici

Ovaj skup mehanizama odnosi se na društvene procese koji se prirodno javljaju unutar samih susjedstava. Drugim riječima, to su socijalni procesi koji proizlaze iz same zajednice ili okoline u kojoj ljudi žive. Ovi procesi mogu uključivati međuljudske odnose, komunikaciju, društvene norme i sve ono što se događa unutar zajednice, što može utjecati na ponašanje i ishode pojedinaca koji žive u toj zajednici. Prema Galsteru (2012). oni uključuju:

- Društveni utjecaj (*“social contagion”*): Ponašanja, aspiracije i stavovi se mogu mijenjati kroz kontakt s vršnjacima u susjedstvu. Pod određenim uvjetima, ove promjene mogu poprimiti dinamiku širenja sličnu "epidemijama".
- Kolektivna socijalizacija (*“collective socialization”*): Individualce se može poticati da se prilagode lokalnim društvenim normama koje prenose uzori iz susjedstva i drugim društvenim pritiscima. Ovaj efekt socijalizacije karakteriziran je postizanjem kritične mase prije nego što norma može proizvesti primjetne posljedice za druge u susjedstvu.
- Društvene mreže (*“social networks”*): Na osobe može utjecati međuljudska komunikacija i razmjena informacija i resursa različitih vrsta koji se prenose kroz susjede. Te mreže mogu uključivati "jake veze" i/ili "slabe veze".
- Društvena kohezija i kontrola (*“social cohesion and control”*): Stupanj društvenog nereda u susjedstvu i obratno, "kolektivna efikasnost" (Sampson i sur., 1999.), mogu utjecati na različite obrasce ponašanja i psihološke reakcije stanovnika.
- Natjecanje (*“competition”*): Pod pretpostavkom da su određeni lokalni resursi ograničeni i nisu samo javno dobro, ovaj mehanizam pretpostavlja da će se skupine unutar susjedstva natjecati za te resurse među sobom.

- Relativna deprivacija (*“relative deprivation”*): Ovaj mehanizam sugerira da će stanovnici koji su postigli neki socioekonomski uspjeh biti izvor neugodnosti za svoje manje imućne susjede. Prema tom stajalištu, manje imućni će zavidjeti bogatima i/ili će ih percipirati kao izvor nezadovoljstva zbog vlastite relativne inferiornosti.
- Roditeljsko posredovanje (*“parental mediation”*): Susjedstvo može utjecati putem svih navedenih mehanizama na fizičko i mentalno zdravlje roditelja, stres, strategije suočavanja, osjećaj učinkovitosti, ponašanja i materijalne resurse. Sve to može utjecati na obiteljsko okruženje u kojem se odgajaju djeca.

1.2.2. Okolinski mehanizmi

Prema Galsteru (2012.) mehanizmi okoline odnose se na prirodne i stvorene čimbenike lokalne zajednice koje mogu izravno utjecati na mentalno i/ili fizičko zdravlje stanovnika, dok ne mora nužno utjecati na njihovo ponašanje. Neke kategorije tih čimbenika prema Galsteru (2012.) su:

- Izloženost nasilju (*“exposure to violence”*): Ako ljudi osjete da im je imovina ili osobna sigurnost u opasnosti, mogu doživjeti psihološke i fizičke reakcije koje mogu ometati njihovo funkcioniranje ili osjećaj dobrobiti. Ove posljedice vjerojatno će biti još izraženije ako je osoba bila žrtva.
- Fizičko okruženje (*“physical surroundings”*): Loši fizički uvjeti izgrađenog okoliša (npr. propali objekti i javna infrastruktura, smeće, grafiti) mogu utjecati na psihološke efekte kod stanovnika, poput osjećaja nemoći. Bučna okolina može uzrokovati stres i inhibirati donošenje odluka kroz proces "prenatrpavanja okoline" (Bell i sur., 1996.).
- Izloženost toksinima (*“toxic exposure”*): Ljudi mogu biti izloženi nezdravim razinama onečišćenja u tlu, zraku i vodi zbog trenutačne i povijesne upotrebe zemljišta i drugih ekoloških uvjeta u susjedstvu.

1.2.3. Geografski mehanizmi

Geografski mehanizmi odnose se na aspekte prostora koji mogu utjecati na životne putanje stanovnika, ali ne proizlaze iz samog susjedstva već isključivo zbog lokacije susjedstva u odnosu na šire političke i ekonomske sile (Galster, 2012.). Neki od njih su:

- Prostorna neusklađenost (“*spatial mismatch*”): Određena susjedstva možda imaju malu dostupnost (u blizini ili putem prometnih mreža) prilikama za posao koje odgovaraju vještinama njihovih stanovnika, čime se ograničavaju njihove mogućnosti zapošljavanja.
- Javne usluge (“*public services*”): Neka susjedstva mogu biti smještena unutar lokalnih političkih uprava koje nude inferiornu javnu uslugu i infrastrukturu zbog ograničenih poreznih resursa, nesposobnosti, korupcije ili drugih operativnih izazova. To može negativno utjecati na osobni razvoj i obrazovne mogućnosti stanovnika (Galster, 2012.).

1.2.4. Institucionalni mehanizmi

Posljednja kategorija mehanizama uključuje djelovanje onih koji obično ne žive u određenom susjedstvu, ali kontroliraju važne institucionalne resurse smještene tamo i/ili točke interakcije između stanovnika susjedstva i ključnih tržišta. Prema Galsteru (2012.), neki od njih su:

- Stigmatizacija (“*stigmatization*”): Susjedstva mogu biti stigmatizirana na temelju javnih stereotipa koje imaju moćni institucionalni ili privatni akteri o sadašnjim stanovnicima. Osim navedenog, stigmatizacija može nastati bez obzira na trenutnu populaciju susjedstva zbog njegove povijesti, okolišnih ili topografskih neugodnosti, stila, razmjera i vrste stanovanja, ili stanja njihovih komercijalnih četvrti i javnih prostora. Takva stigmatizacija može smanjiti prilike i percepcije stanovnika stigmatiziranih područja na različite načine, poput smanjenja prilika za zapošljavanje i nisku razinu samopouzdanja.
- Lokalni institucionalni resursi (“*local institutional resources*”): Neka susjedstva možda imaju pristup malom broju i/ili visokokvalitetnim privatnim, neprofitnim ili javnim institucijama i organizacijama, poput dobrotvornih udruga, dječjih vrtića, škola i medicinskih klinika. Nedostatak istih može nepovoljno utjecati na prilike za osobni razvoj stanovnika.
- Lokalni tržišni akteri (“*local market actors*”): Mogu postojati značajne prostorne varijacije u prevalenciji određenih privatnih tržišnih aktera koji mogu poticati ili smanjivati određena ponašanja stanovnika susjedstva, poput trgovina alkoholnim pićima, tržišta svježe hrane, brze hrane i ilegalnih tržišta droga.

Velika vjerojatnost je da postoji značajan posredan učinak na djecu i mlade koji se ostvaruje kroz kombinirane učinke socio-interaktivnih, okolinskih, geografskih i institucionalnih mehanizama

konteksta susjedstva koji se prenose putem roditelja. Taj odnos će utjecati na širok spektar ishoda na djecu i mlade (Galster, 2012.). Model koji najbolje opisuje odnos susjedstva i ishoda kod mladih je Bronfenbrennerov model, poznat i kao ekološki model sustava, a u sljedećem poglavlju će biti opisan kroz koncept susjedstva.

1.3. Bronfenbrennerov ekološki model

Bronfenbrennerov bio-ekološki model sugerira da se razvojne promjene moraju razumjeti kao proizvod trajne interakcije između djeteta, odnosno njegovih karakteristika i značajki njegove neposredne i šire okoline tijekom vremena (Minh i sur., 2017.). Razvoj mladih je teoretiziran kao interakcijski proces unutar ekosustava, što znači da se individualne karakteristike razvijaju u odgovoru na i kao rezultat utjecaja okoline u kojoj se mladi nalaze (Bronfenbrenner, 1979., prema Logan-Greene i sur., 2019.). Okoline koje čine bio-ekološki okvir sustava odnose se na niz konteksta koji se kreću od intimnih do daljnjih, ili kako Bronfenbrenner naziva "mikro" do "makro". Intimni konteksti odnose se na djetetovu obitelj, ustanovu za čuvanje djece i susjedstvo u kojem dijete stanuje - one u kojima se procesi koji dovode do razvojnih promjena stalno odvijaju kroz izravne i reciprocitetne interakcije između djeteta i objekata ili drugih ljudi (Minh i sur., 2017.). Daljnji konteksti uključuju interakcije koje se odvijaju između sustava ili okoline - neki s kojima dijete izravno ima odnos (npr. obitelj i škola), a drugi koji neizravno utječu na njihovo razvojno zdravlje (npr. lokalne ili nacionalne politike). U ovom ekološkom okviru, interakcije mladih unutar njihove okoline su recipročne i mogu imati efekta na odraslo doba na kompleksne načine (Grant i sur., 2006.; Masters i Cicchetti, 2010., prema Logan-Greene i sur., 2019.). Na primjer, toksična okolina, uključujući kronično siromaštvo, može doprinijeti stresu i tjeskobi, što može ometati razvoj društvenih i emocionalnih vještina, čime se vršnjacima s dobro reguliranim međuljudskim sposobnostima otežava interakcija u društvenim krugovima (Kim i Cicchetti, 2010.; Trentacosta i Shaw, 2009., prema Logan-Greene i sur., 2019.). Stoga ovi nedostaci mogu potaknuti mlade da uspostave društvene veze s vršnjacima koji imaju rizično ponašanje, poput onih koji se bave delinkventnim radnjama,

čime izlažu mlade stresnijim događajima poput viktimizacije ili kontakta s pravosudnim sustavom za maloljetnike (Pearlin i sur., 2005., prema Logan-Greene i sur., 2019.). Obrnuto, pozitivni utjecaji u jednom ili više domena konteksta mladih mogu ublažiti utjecaj stresora. Na primjer, pozitivne roditeljske osobine (tj. podrška roditelja, praćenje roditelja, primjerene disciplinske prakse) mogu djelovati umirujuće na toksični stres koji često proizlazi iz siromašnih susjedstava i siromaštva (Cantillon, 2006.; Lengua i sur., 2014., prema Logan-Greene i sur., 2019.). Alternativno, mladi s pozitivnom okolinom susjedstva i škole mogu pronaći dovoljno pozitivnih društvenih veza kako bi izbjegli negativne posljedice koje mogu proizaći iz negativnih obiteljskih situacija (Logan-Greene i sur., 2019.).

Bio-ekološki pristup pruža koristan okvir za konceptualizaciju različitih konteksta koji mogu utjecati na razvojno zdravlje djece i mladih (Minh i sur., 2019.). A u sljedećem poglavlju će biti predstavljena empirijska istraživanja koja proučavaju efekt susjedstva na ishode kod mladih osoba. Prikazana će biti i selekcija radova, metodologija koja se koristila u istraživanjima i rezultati.

2. SUSTAVAN PREGLED ISTRAŽIVANJA O EFEKTU SUSJEDSTVA NA MLADE

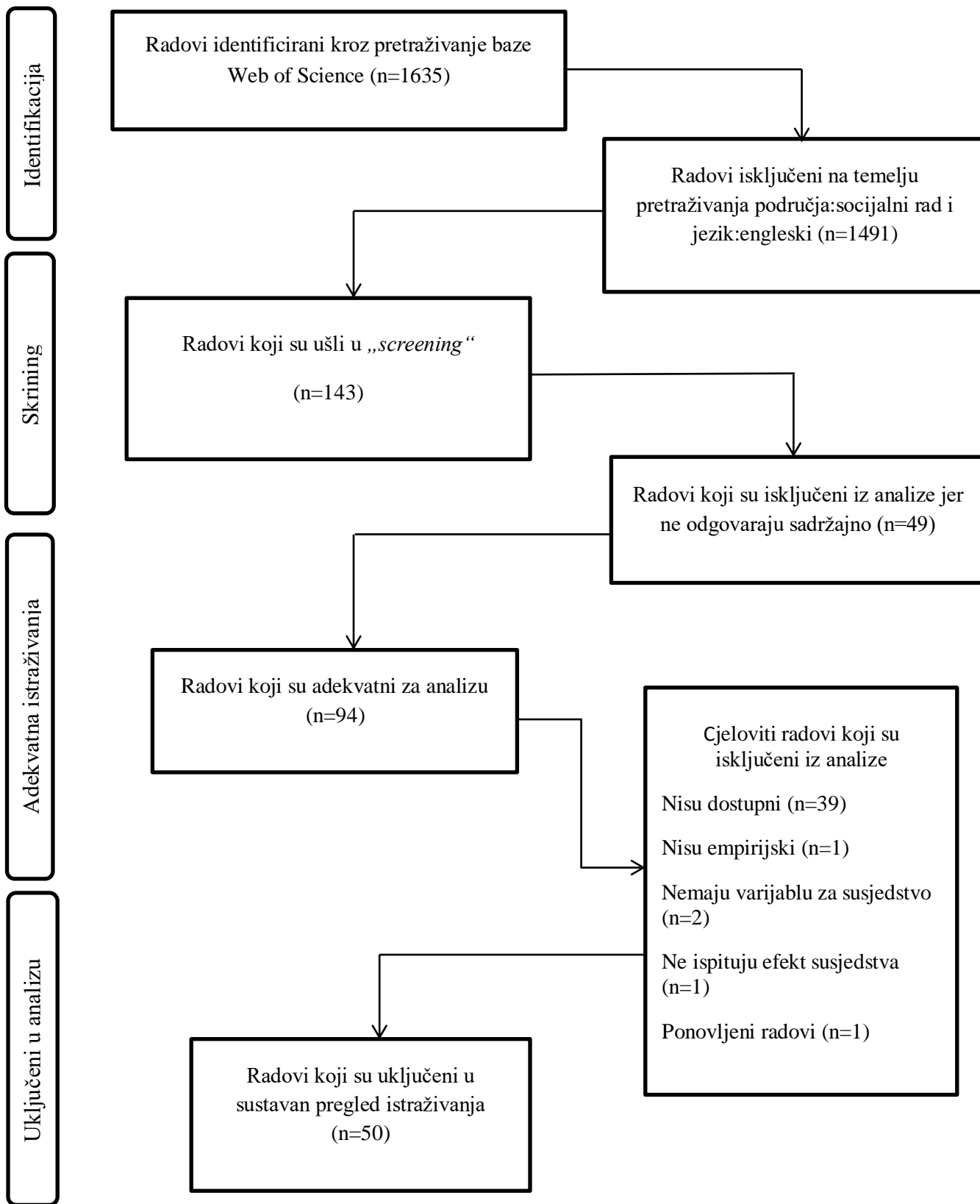
2.1 Postupak pretraživanja literature i selekcije radova

Za pretraživanje literature korištena je baza Web of Science. Ključni pojmovi koji su se pretraživali u bazi bili su: *neighborhood effect* AND *youth*. Ovakvim pretraživanjem dobiveno je 1635 radova. Nadalje, radovi su filtrirani prema području istraživanja (*research area*) gdje su bila označena istraživanja u području socijalnog rada, a jezik engleski. Nakon tih filtriranja dobiveno je 143 bibliografske jedinice (N=143).

Kod svih radova pročitani su sažetci te je utvrđeno koja je vrsta rada (empirijsko istraživanje, pregledni rad ili drugo). Nakon analize sažetaka, radovi koji sadržajno nisu odgovarali (ne odnose se na efekt susjedstva i/ili mlade) su izuzeti iz daljnje analize, a to je sveukupno 49 radova (N=49). Nadalje, 39 radova nije bilo dostupno bez plaćanja (N=39) te zbog toga nije uključeno u analizu, a kroz pregledavanje rezultata istraživanja izuzeto je još 5 radova (N=5) radi toga što nisu imali varijablu za efekt susjedstva (N=2), ne odgovaraju temi (N=1), radovi koji su se ponovili u pretraživanju (N=1) i oni koji nisu bili empirijski radovi (N=1). Cjelokupni proces selekcije radova prikazan je na slici 2.1. kroz dijagram.

Nakon navedenih selekcija u finalnu analizu je ušlo 50 empirijskih radova (N=50) koji su ispitivali efekt susjedstva kod mladih. Tih 50 istraživanja grupirano je u tri kategorije: prva koja je obuhvaća istraživanja mentalnog zdravlja mladih (N=11), druga koja je se bavila problemima u ponašanju kod mladih (N=22) i treća kategorija koja obuhvaća različite ishode kod mladih povezane s efektom susjedstva (N=17). Sva istraživanja (N = 50) analizirana su na razini metodologije i na razini sadržaja rezultata istraživanja. S obzirom na to da su istraživanja sistematizirana u tri prethodne kategorije koje se odnose na ishode kod mladih (mentalno zdravlje, problemi u ponašanju i ostalo) u sljedećem dijelu će biti prikazane tri tablice s rezultatima istraživanja.

Slika 2.1. Dijagram selekcije radova

3. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O MENTALNOM ZDRAVLJU MLADIH

U tablici 3.1. su prikazana istraživanja koja povezuju mentalno zdravlje mladih osoba i efekt susjedstva (N=11) te su predstavljeni dobiveni rezultati.

Tablica 3.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o mentalnom zdravlju mladih

Autor	Elementi efekta susjedstva	Ostali čimbenici	Ishodi	Rezultati
<i>Saleem, Busby & Lambert (2018)</i>	Socijalna kohezija susjedstva (neighborhood social cohesion), Dezorganizacija susjedstva (neighborhood social disorganization)	Rasna diskriminacija (racial discrimination)	Depresivni simptomi (depressive symptoms)	Pozitivna povezanost između društvene dezorganizacije i depresivnih simptoma kod djevojčica, dok kod dječaka nisu pronađene značajne bivarijantne povezanosti. Rezultati su pokazali blago značajnu pozitivnu povezanost između rasne diskriminacije i simptoma depresije kod adolescenata u susjedstvima koja su obilježena niskom socijalnom kohezijom, a nije bilo povezanosti između istih kod adolescenata koji su izvještavali o visokoj socijalnoj koheziji. Rezultati su pokazali značajnu pozitivnu povezanost između rasne diskriminacije i simptoma depresije kod dječaka koji su prijavili nisku društvenu dezorganizaciju u susjedstvu. Međutim, veza između rasne diskriminacije i simptoma depresije kod dječaka koji izvještavaju o višim razinama društvene dezorganizacije nije bila značajna. Društvena dezorganizacija u susjedstvu pozitivno je bila povezana sa simptomima depresije.
<i>Logan-Greene & sur. (2019)</i>	Neugodnost susjedstva (neighborhood unpleasantness), loš pristup uslugama (poor neighborhood services), stopa	Roditeljska podrška (parental support), roditeljsko nadziranje (parental monitoring), zlostavljanje (abusive parental practices), obiteljska struktura	Konzumiranje sredstava ovisnosti (substance use), mentalno zdravlje (mental health), emocionalno	Podijelili su ispitanike u četiri razreda ovisno o indikatorima koji su se mjerili. 18.8% ispitanika u trećem razredu je obuhvaćao mlade koji su imali nisku razinu primanja socijalne pomoći i vaučera za hranu, živjeli u susjedstvima koje se percipiraju kao siromašna, doživljavali visoku razinu zlostavljanja te nisku razinu podrške i nadzora od strane roditelja. Većina je živjela s jednim roditeljem ili u nekom

	zločina u susjedstvu (neighborhood crime)	(family structure) i korištenje socijalnih naknada i usluga (family receipt of welfare and food stamps), demografske karakteristike (demographics), socioekonomski status obitelji (contextual socioeconomic status)	zdravlje i bihevioralno zdravlje (emotional i bibehavioral health)	drugom obliku nuklearne obitelji. Četvrti razred je imao 37% ispitanika koji su imali visoku razinu primanja socijalne pomoći i vaučera za hranu, percipirali su susjedstva kao siromašna, doživljavali su visoku razinu zlostavljanja te nisku razinu roditeljske podrške i nadzora. Većina je živjela s oba roditelja. Četvrti razred je imao najmanju dob (12.74) kada su prvi put konzumirali alkohol, cigarete ili drogu od svih ostalih razreda. Također ispitanici u četvrtom i trećem razredu koje su svoja susjedstva okarakterizirali kao loša su češće konzumirali alkohol od prva dva razreda. Ukupni rezultat je pokazao da mladi u trećem i četvrtom razredu koji žive u lošijim susjedstvima imaju narušenije mentalno i emocionalno zdravlje od mladih u prva dva razreda koji žive u boljim susjedstvima. Četvrti razred je također imao najveću razinu viktimizacije, delinkvencije i nisku razinu moraliziranja ponašanja kod mladih kao odraz bihevioralnog zdravlja.
<i>Lardier (2018)</i>	Društvena organizacija susjedstva (neighborhood SOC), aktivno uključivanje zajednice (community participation)	Etnički identitet (ethnic identity)	Psihološka osnaženost (psychological empowerment)	Rezultati su pokazali da aktivno uključivanje zajednice ima umjeren direktni učinak na psihološku osnaženost, a indirektno, kroz etnički identitet, aktivno uključivanje zajednice je imalo 37,5 % utjecaja na psihološku osnaženost. Društvena organizacija zajednice u susjedstvu predviđala je psihološku osnaženost (PO), iako je direktni učinak bio manji u usporedbi s aktivnim uključivanjem zajednice na PO. Rezultati relativnih neizravnih učinaka, ukazivali su na to da je 33% utjecaja između društvene organizacije susjedstva i PO bilo putem etničkog identiteta. I društvena organizacija zajednice i aktivno uključivanje zajednice je bilo pozitivno povezano sa psihološkom osnaženosti kod mladih.
<i>Kang & sur. (2011)</i>	Stres u susjedstvu (neighborhood stress) - koji se procjenjivao kroz nered u susjedstvu i izloženost nasilju (neighborhood disorder i exposure	Stresni životni događaji, religioznost (religiosity), rješavanje društvenih problema (social problem solving) i demografske karakteristike (demographics)	Depresija (child depression), anksioznost (anxiety)	Karakteristike depresije i anksioznosti su značajno povezane s povećanim stresom u susjedstvu, većom učestalošću dnevnih stresnih događaja i lošijim vještinama rješavanja socijalnih problema. Dnevni stresni događaji imaju djelomično posrednu ulogu između stresa u susjedstvu i anksioznosti, a isto se odnosi i na posrednu ulogu dnevnih stresnih događaja na depresiju kod mladih. Dodatno, religioznost i vještine rješavanja socijalnih

	to violence)			problema nemaju značajan učinak između stresa u susjedstvu i depresije i anksioznosti.
<i>Natsuaki & sur. (2007)</i>	Problemi u susjedstvu (neighborhood disorder)	Induktivno objašnjenje skrbnika (Primary caregiver's inductive reasoning), stresni životni događaji (stressful life events)	Depresivni simptomi (depressive symptoms)	Postojala je slaba povezanost problema u susjedstvu izmjerene u dobi od 11 godina sa depresivnim simptomima u 13.godini, dok nisu uvedene demografske varijable. Nakon uvođenja varijabli nije bilo utvrđene povezanosti, a povezanost je utvrđena između problema u susjedstvu i roditeljskog objašnjavanja svojih odgojnih postupaka. Zaštitni čimbenici na strani roditelja su imali veći utjecaj na depresivne simptome u kasnijim godinama kada su mladi živjeli u problematičnijim susjedstvima.
<i>Brenner & sur. (2013)</i>	Percepcija susjedstva (neighborhood perception), deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage)	Demografski faktori (demographic factors), strategija suočavanja sa stresom (high effort coping), socijalna podrška (social support), korištenje supstanci (substance use)	Doživljeni stres (percieved stress)	Kada su se uključili individualni čimbenici rizika i zaštite, povezanost između deprivacije susjedstva i stresa nije bila značajna. Četiri godine nakon početnog mjerenja, osobe koje žive u manje depriviranim susjedstvima su doživjele veći porast stresa nego oni u depriviranim susjedstvima.
<i>Jaggers, Prattini & Church (2016)</i>	Uvjeti u susjedstvu (neighborhood conditions)	Delinkventno ponašanje vršnjaka (peer antisocial behavior), izloženost nasilju (exposure to violence)	Traumatski stres (traumatic stres)	Direktan utjecaj uvjeta u susjedstvu na traumatski stres nije bio značajan. Analiza je pokazala da uvjeti u susjedstvu imaju indirektan učinak na traumatski stres. Lošiji uvjeti u susjedstvu bili su povezani s većom razinom antisocijalnog ponašanja. Antisocijalno ponašanje vršnjaka nije imalo značajan utjecaj na traumatski stres. No, lošiji uvjeti u susjedstvu su bili značajno povezani s većom izloženosti nasilju koji povećava razinu traumatskog stresa.

<i>Lau & sur. (2015)</i>	Varijable na razini okruga (county-level racial heterogeneity, racial fragmentation index (RFI), median household income, percentage of single-parent households, and population density)	Demografske karakteristike (demographics)	Mentalno zdravlje (mental health)	Rasna heterogenost na razini okruga je djelovala kao zaštitni faktor u razvitku problema s mentalnim zdravljem mladih. Čimbenici siromaštva - procijenjeni kroz medijan kućanstva i gustoća naseljenosti nisu značajno pridonijeli simptomima povezanim s mentalnim zdravljem.
<i>Barbarin, Richter & deWet (2001)</i>	Nasilje u zajednici (community violence)	Političko nasilje (political violence), viktimizacija (victimization), obiteljski odnosi (family relations)	Psihološko funkcioniranje djeteta (psychological functioning)	Majčinska tjeskoba je značajno povezana s višim razinama opasnosti u zajednici i obiteljskim nasiljem. Opće nasilje u zajednici je bilo značajno i izravno povezano s problemima pažnje, agresijom i anksiozno-depresivnim simptomima kod mladih. Majčina prilagodba imala je posredan učinak nasilja u zajednici na probleme s pažnjom kod djece, a jednak učinak (moderirajući) imala je i na odnos između nasilja u zajednici i anksiozno-depresivnih problema kod djece.
<i>Ma, Grogan-Kaylor & Delva (2016)</i>	Nasilje u zajednici (community violence)	Fizička agresija intimnog partnera (intimate partner physical aggression), fizičko kažnjavanje (corporal punishment), roditeljska toplina (warmth of parent), demografske karakteristike	Emocionalni i bihevioralni problemi (Emotional and bibehavioral problems)	Nasilje u zajednici i fizičko kažnjavanje djece od strane roditelja bili su statistički povezani, viša razina nasilja u zajednici je bila povezana s višom razinom tjelesnog kažnjavanja, no korelacija je suštinski mala. Rezultati su pokazali da postoji pozitivna povezanost nasilja u zajednici sa svim dimenzijama skale kojom su se mjerili simptomi emocionalnih i bihevioralnih problema, osim sa povučenošću i problemima pozornosti.
<i>Lincoln & sur. (2021)</i>	Socijalna kohezija susjedstva (neighborhood social cohesion), međugeneracijska povezanost	Diskriminacija (discrimination), marginalizirana akulturacija (marginalized acculturation), osjećaj pripadnosti zajednici	Mentalno zdravlje (mental health outcomes) - anksioznost, depresija i posttraumatski stres	Kolektivna efikasnost koja se mjerila kroz razinu socijalne kohezije susjedstva i međugeneracijske povezanosti, nije povezana s diskriminacijom i mentalnim zdravljem kod somalijskih doseljenika.

U tablici 3.1. su prikazana istraživanja efekta susjedstva na mlade u kontekstu ishoda koji obuhvaćaju mentalno zdravlje. U većini istraživanja potvrđena je povezanost između varijabli za susjedstvo i ishoda mentalnog zdravlja kod mladih. Varijable kojima se mjerio efekt susjedstva su bile različite. Saleem, Busby & Lambert (2018.) su u istraživanju kao varijablu koristili socijalnu koheziju susjedstva i dezorganizaciju susjedstva, Lardier (2018.) je koristio društvenu organizaciju susjedstva i aktivno uključivanje zajednice, Jagers, Prattini & Church (2016.) su koristili uvjete u susjedstvu, Lau i sur. (2015.) su koristili različite varijable na razini okruga, a Lincoln i sur. (2021.) su koristili socijalnu koheziju susjedstva i međugeneracijsku povezanost. Druga skupina istraživanja više se bazirala na negativne učinke susjedstva te je mjerila varijable poput: neugodnost susjedstva, stres u susjedstvu, problemi u susjedstvu, razina deprivacije susjedstva i izloženost nasilju (Logan-Greene i sur., 2019.; Kang i sur., 2011.; Natsuaki i sur., 2007.; Brenner i sur. 2013.; Barbarin, Richter i deWet, 2001.; Ma, Grogan-Kaylor i Delva, 2016.).

U pet istraživanja kao ishod se mjerila depresija, depresivni simptomi i anksioznost. U istraživanju Saleem, Busby i Lambert (2018.) depresija je bila pozitivno povezana sa dezorganizacijom susjedstva, socijalna kohezija nije imala značajan utjecaj na razinu depresije, a rasna diskriminacija je bila pozitivno povezana sa depresijom. U istraživanju Kang i sur. (2011.) karakteristike depresije i anksioznosti su značajno povezane s povećanim stresom u susjedstvu, većom učestalošću dnevnih stresnih događaja i lošijim vještinama rješavanja socijalnih problema. Barbarin, Richter i deWet (2001.) su utvrdili povezanost nasilja u zajednici sa problemima pažnje, agresijom i depresivnim simptomima kod mladih, a majčinska tjeskoba i prilagodba su imale posredan učinak između susjedstva i navedenih ishoda. U ova tri istraživanja potvrđeno je da su lošiji uvjeti u susjedstvu utjecali na veću razinu depresivnih simptoma. Suprotno od navedenog, Natsuaki i sur. (2007.) u svojem istraživanju nisu utvrdili povezanost između problema u susjedstvu i depresije. Povezanost je utvrđena između problema u susjedstvu i roditeljskog objašnjavanja svojih odgojnih postupaka koji mogu igrati ulogu zaštitnog čimbenika, što može značiti da susjedstvo nema direktnu ulogu na depresiju ,

nego utječe kroz roditeljske postupke. Također, Lincoln i sur. (2021.) nisu našli povezanost između varijabla susjedstva (socijalna kohezija i međugeneracijska povezanost) s anksioznošću, depresijom i posttraumatskim stresom kod somalijskih doseljenika.

U dva istraživanja mjerila se razina doživljenog i traumatskog stresa. Uz individualne čimbenike rizika i zaštite, povezanost između deprivacije susjedstva i stresa nije bila značajna (Brenner i sur., 2013.), a u drugom istraživanju Jagers, Prattini i Church (2016.) se pokazalo da uvjeti u susjedstvu imaju indirektan učinak na traumatski stres kroz antisocijalno ponašanje vršnjaka i izloženost nasilju. Stoga se može očekivati da će mladi koji žive u lošijim susjedstvima se više družiti sa antisocijalnim vršnjacima i doživljavati veću razinu nasilja što povećava razinu stresa.

U tri istraživanja ispitala se povezanost uvjeta u susjedstvu i emocionalnog, bihevioralnog, mentalnog zdravlja mladih te konzumiranja sredstava ovisnosti. Ma, Grogan-Kaylor i Delva (2016.) su potvrdili da postoji pozitivna povezanost nasilja u zajednici sa emocionalnim i bihevioralnim problemima kod mladih, osim sa povučenosti i problemima pozornosti. Logan-Greene i sur. (2019.) su mjerili povezanost između neugodnosti susjedstva, lošeg pristupa uslugama, stopom zločina sa emocionalnim, bihevioralnim i mentalnim zdravljem te konzumacijom ovisnosti. Ukupni rezultat je pokazao da mladi koji žive u lošijim susjedstvima imaju narušenije mentalno i emocionalno zdravlje od mladih koji žive u boljim susjedstvima, te pokazuju najveću razinu viktimizacije, delinkvencije i nisku razinu moraliziranja ponašanja kao odraz bihevioralnog zdravlja. Također, ranije i češće konzumiraju sredstva ovisnosti. Suprotno ovim istraživanjima, Lau i sur. (2015.) ne pronalaze povezanost između čimbenika siromaštva (procijenjeni kroz medijan kućanstva i gustoću naseljenosti) i mentalnog zdravlja.

Lardier (2018.) se u svojem istraživanju bazirao na pozitivan ishod kod mladih - psihološku osnaženost. I društvena organizacija zajednice i aktivno uključivanje zajednice je bilo pozitivno povezano sa psihološkom osnaženosti kod mladih.

Kao što je navedeno u uvodnom dijelu u većini istraživanja je potvrđena povezanost između elemenata susjedstva i ishoda mentalnog zdravlja kod mladih. Ipak, nije pronađena povezanost između varijabli susjedstva i depresivnih i anksioznih simptoma u dva istraživanja (Natsuaki i sur., 2007.; Lincoln i sur. 2021.). Također u još dva istraživanja nema povezanosti: Brenner i sur. (2013.) nisu pronašli povezanost između deprivacije susjedstva i stresa, a Lau i sur. (2015.) ne pronalaze povezanost između čimbenika siromaštva i mentalnog zdravlja.

4. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O PROBLEMIMA U PONAŠANJU KOD MLADIH

U tablici 4.1. su prikazana istraživanja koja povezuju probleme u ponašanju kod mladih i efekt susjedstva (N=22) te su predstavljeni dobiveni rezultati.

Tablica 4.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o problemima u ponašanju kod mladih

Autor	Elementi efekta susjedstva	Ostali čimbenici	Ishodi	Rezultati
<i>Kingston & Rose (2015)</i>	Socioekonomski status susjedstva (neighborhood SES)	Zaposlenost adolescenata (adolescent employment)	Eksternalizirano i internalizirano ponašanje, konzumacija supstanci (alkohol, cigarete i marihuana), rizična seksualna ponašanja, uključenost u kriminalne aktivnosti	Nisu uočene razlike u intenzitetu zaposlenosti na temelju socijalno-ekonomske situacije u susjedstvu. Nisu pronađene značajne interakcije između zaposlenosti adolescenata i socijalno-ekonomske situacije u susjedstvu na uključenost u rizična ponašanja.
<i>Small & sur. (2019)</i>	Socijalna kontrola susjedstva (neighborhood social control), socijalna kohezija susjedstva (neighborhood social cohesion), dezorganizacija	Mentalno zdravlje skrbnika (caregivers mental health)	Rizična ponašanja djece (child risk behaviors)	Statistički značajan neizravni utjecaj uvjeta u susjedstvu na rizično ponašanje djece. Opće zdravlje skrbnika ima posredan učinak između uvjeta u susjedstvu i rizičnog ponašanja djece. Bolji uvjeti u susjedstvu povezani su s boljim emocionalnim zdravljem skrbnika, što je povezano s nižom razinom rizičnih ponašanja kod djece.

	susjedstva (neighborhood disorganization)			
<i>Rufa & Fowler (2016)</i>	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems)	Demografski podaci (child demographics), vrsta doživljenog nasilja (abuse type), promjena životne okoline (change of living environment), vrsta smještaja izvan obitelji (type of placement), dob i fizičko zdravlje skrbnika (caregiver age and physical health)	Internalizirano i eksternalizirano ponašanje	Mladi koji su bili smješteni u problematičnijim četvrtima pokazali su znatno veće internalizirane probleme nakon 18 mjeseci, bez obzira na vrstu smještaja. Rezultati su potvrdili značajan utjecaj te su mladi koji su se selili i boravili u lošijim susjedstvima tijekom 18 mjeseci pokazali veću razinu eksternaliziranih problema.
<i>Cantillon (2006)</i>	Percipirana stabilnost susjedstva (perceived neighborhood stability)	Podrška i nadziranje roditelja (parental support and monitoring), dugotrajnost kućanstva (family household tenure), povezanost s delikventnim vršnjacima (delinquent peer	Prosocijalno ponašanje (prosocial activity), samoprocjena problema u ponašanju (self-reported problem behaviors)	Stabilnost susjedstva je izravno povezana sa službenim stopama delinkvencije i problemima u susjedstvu. Susjedstva s većom stopom stabilnosti poticala su razvoj društvene organizacije zajednice, što je bilo značajno povezano s višim stopama neformalne društvene kontrole. Neformalna društvena kontrola je potom bila negativno i značajno povezana s nižim službenim stopama delinkvencije u susjedstvima. Što se tiče ishoda kod mladih, percipirana stabilnost četvrti imala je značajan indirektan utjecaj putem različitih puteva npr. stabilnost četvrti značajno olakšava roditeljima strategije podrške i nadzora djece, a ova varijable su izravno povezane s višim

		affiliation)		stopama prosocijalnih aktivnosti kod mladih. A roditeljska podrška i nadzor imaju direktan utjecaj na povezanost s delinkventnim vršnjacima, koja utječe na veću razinu samoprocjene problema u ponašanju kod mladih.
<i>Beyers & sur. (2003)</i>	Struktura susjedstva (neighborhood structure)	Odgojni postupci roditelja (parenting processes), obiteljska struktura (family structure), individualne karakteristike (individual characteristics)	Eksternalizirano ponašanje (externalizing behavior)	Nadzor roditelja je bio jedini faktor koji je bio povezan s aspektima strukture susjedstva: veća deprivacija susjedstva i nestabilnost prebivališta su bile povezane s manje roditeljskog nadzora. Veća deprivacija susjedstva i bogatstvo su bili povezani sa nižim socioekonomskim statusom obitelji. većim brojem članova obitelji u jednoroditeljskim obiteljima. Struktura susjedstva nije direktno povezana s eksternaliziranim problemima u ponašanju kod mladih i promjenama istih tijekom vremena, nego je indirektno povezana preko roditeljskog nadzora, te će mladi imati manje problema u ponašanju ako je prisutna veća razina roditeljskog nadzora. Također, problemi u ponašanju kod mladih su se razlikovali ovisno o spolu te su dječaci koji su živjeli u siromašnijim susjedstvima pokazivali veće razine problema u ponašanju od djevojčica.
<i>Brick & sur. (2018)</i>	Deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage)	Socijalna podrška (social support)	Konsumacija alkohola (alcohol use)	Socioekonomska deprivacija susjedstva (SED) bila je značajna i negativno povezana s učestalošću konzumacije alkohola, što znači da su u susjedstvima s većom razinom socioekonomske deprivacije, mladi konzumirali manje alkohola, suprotno od očekivanog. Kako se društvena podrška povećavala, smanjivala se učestalost konzumacije alkohola, ali taj efekt je bio slabiji u ekonomski depriviranim regijama.
<i>Osei & Gorey</i>	Prihodi na razini	Utjecaj vršnjaka	Problemi u ponašanju	Gotovo trećina mladih u istraživanju je živjela u

(2020)	susjedstva (neighborhood level-income)	(peer influence)	(conduct problems)	domovima za skrb koji su se nalazili u susjedstvima s niskim prihodima (30,6%). Povezanost između negativnog utjecaja vršnjaka i razine prihoda u susjedstvu je bila značajna. Negativni utjecaj vršnjaka je bio najrizičniji u susjedstvima s niskim prihodima, dok su bogatija susjedstva imala relativno zaštitničku ulogu te rezultati nisu pokazali značajnu povezanost između pozitivnog utjecaja vršnjaka i razine prihoda u susjedstvu.
<i>Lamont, Van Horn & Hawkins (2014)</i>	Rizik u zajednici (community risk)	Obiteljski rizik (family risk)	Delinkvencija (delinquency)	Rezultati su pokazali da veća izloženost rizicima u zajednici povećava vjerojatnost sudjelovanja u delinkventnom ponašanju. Jednako kao za rizik u zajednici, utvrđeno je da veći obiteljski rizik povećava vjerojatnost sudjelovanja u delinkventnom ponašanju. Ispitalo se utječe li obiteljski rizik na transmisiju od rizika u zajednici k individualnoj delinkvenciji mladih. Kada su mladi poticali iz obitelji niskog rizika, njihova percepcija rizika u zajednici je imala posredan učinak na delinkventno ponašanje, a mladi iz visokorizičnih obitelji su neovisno o stvarnom riziku u zajednici procjenjivali svoje susjedstvo visokorizičnim.
<i>Tam & Freisthler (2015)</i>	Koncentrirani nedostatak (concentrated disadvantage), koncentracija doseljenika (immigration concentration)	Lingvistička akulturacija (linguistic acculturation), demografske karakteristike (demographics), ispadanje iz obrazovnog sustava (high-school	Uključenost u pravosudni sustav (justice system involvement), pripadnost bandi (gang association), činjenje nasilja (violence perpetration)	Analiza nije pokazala značajnu povezanost između varijabli susjedstva (koncentriranog nedostatka i koncentracije imigranata) na uključenost u pravosudni sustav. Također nije potvrđena povezanost varijabla susjedstva s pripadnosti bandi i činjenjem nasilja kod mladih Azijata u SAD-u. Karakteristike susjedstva nisu imale utjecaj na nastanak rizičnog ponašanja.

		dropout), privatno osiguranje (private insurance)		
<i>Antunes & Ahlin (2014)</i>	Strukturalne karakteristike susjedstva (neighborhood structural characteristics) - mjerene kroz varijable koncentriranog nedostatka, nesigurnosti prebivališta i koncentracije doseljenika	Roditeljske strategije (family management strategies), izloženost nasilju (exposure to violence), povezanost s devijantnim vršnjacima (peer deviance), lokus kontrole (locus of control), dob, spol i kohorta, socioekonomski status obitelji (family SES)	Nasilno ponašanje mladih (youth violent behavior)	Rezultati su pokazali da veći utjecaj na razvoj nasilnog ponašanja imaju roditeljske strategije nego zajednica/susjedstvo. Od strukturalnih karakteristika susjedstva, dvije su imale značajan utjecaj na sudjelovanje u nasilnom ponašanju kod mladih: siromaštvo i koncentracija doseljenika. Veća razina siromaštva susjedstva je povećavala stope nasilnog ponašanja kod mladih, dok je koncentracija doseljenika imala suprotan efekt tj. smanjivala nasilno ponašanje.
<i>Gonzales & sur. (2011)</i>	Deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage), percipirana opasnost susjedstva (percieved neighborhood danger), familizam u susjedstvu (neighborhood familism)	Percepcija ekonomskih teškoća (percieved economic hardship), ponašanje roditelja (parental behavior)	Internalizirani i eksternalizirani problemi u ponašanju (child internalizing and externalizing symptoms)	Familizam u susjedstvu je bio negativno povezan s eksternaliziranim problemima u ponašanju kroz majčinsku toplinu. Odnos između deprivacije susjedstva i percepcije opasnosti u susjedstvu je imao negativan učinak na eksternalizirane probleme u ponašanju putem majčinske topline. Kada su majke percipirale susjedstvo kao opasno to je utjecalo na njihovu toplinu što je naposljetku utjecalo na nastanak eksternaliziranih problema u ponašanju kod djeteta. Odnos između deprivacije susjedstva i percepcije opasnosti u susjedstvu na očinsku toplinu bio je skoro

				identičan kao i kod majki. Očinska toplina je bila samo blago povezana s familizmom u susjedstvu, za razliku od majčinske topline.
<i>Bowen & Wretman ((2014)</i>	Negativno ponašanje mladih u susjedstvu (negative neighborhood teen behavior)- iz perspektive skrbnika	Ponašanje roditelja (parenting behaviors), negativno ponašanje prijatelja(negative friend behavior), demografske varijable (spol, rasa...)	Agresivno ponašanje djeteta (Child aggression)	Pozitivno ponašanje skrbnika, negativno ponašanje prijatelja i negativno ponašanje tinejdžera u susjedstvu bili su izravno i statistički značajno povezani s djetetovim agresivnim ponašanjem prema izvješćima skrbnika. Osim izravnog utjecaja na agresivno ponašanje kod mladih, negativno ponašanje tinejdžera imalo je i indirektan utjecaj kroz pozitivno roditeljstvo. Pozitivno roditeljstvo utječe na smanjenje negativnog ponašanja tinejdžera koje onda utječe na razinu agresivnog ponašanja mladih tj. ona se smanjuje.
<i>Griffin & sur. (1999)</i>	Rizik u susjedstvu (neighborhood risk)	Roditeljski nadzor (parental monitoring), delinkventno ponašanje prijatelja (friend's delinquency), sklonost riziku (risk taking), vještine nošenja s ljutnjom (anger control skills)	Agresivnost u međuljudskim odnosima (Interpersonal aggression)	Okolinski faktor - rizik u susjedstvu je bio povezan sa većom razinom agresivnog ponašanja kod mladih. Utvrđen je medijacijski utjecaj varijable sklonosti riziku na odnos između percipiranog rizika u susjedstvu i agresivnog ponašanja. A percepcija druženja s delinkventnim prijateljima je povezana s rizikom u susjedstvu tako da reflektira veće razine delinkvencije u visoko rizičnim susjedstvima.
<i>Nash & Bowen (1999)</i>	Neformalna društvena kontrola u susjedstvu (neighborhood informal social control),	-	Percipirani problemi u ponašanju vršnjaka (peer problem behavior),	Neformalna društvena kontrola u susjedstvu je povezana s percipiranom stopom zločina u susjedstvu - kako se razina neformalne društvene kontrole povećavala, percipirana stopa zločina u susjedstvu je bila manja. Percipirana

	percepcija zločina u susjedstvu (perceived neighborhood crime)		percipirano prosocijalno ponašanje vršnjaka (peer prosocial behavior)	visoka stopa zločina u susjedstvu predstavlja rizični čimbenik za percepciju problema u ponašanju vršnjaka. Neformalna društvena kontrola je bila negativno povezana s percipiranim problemima u ponašanju vršnjaka među mladima. Također, čimbenici susjedstva su bili povezani i s prosocijalnim ponašanjem vršnjaka, gdje je neformalna društvena kontrola susjedstva bila u pozitivnoj korelaciji, a percipirana stopa zločina u susjedstvu u negativnoj korelaciji s prosocijalnim ponašanjem vršnjaka.
<i>Schmidt, Pierce & Stoddard (2016)</i>	Kolektivna efikasnost susjedstva (Neighborhood collective efficacy)	Buduća očekivanja (future expectations), demografske karakteristike (demographic characteristics)	Vršnjačko nasilje (bullying)	Rezultati su pokazali da postoji negativna značajna korelacija između kolektivne efikasnosti susjedstva i budućih očekivanja s vršnjačkim nasiljem tj. pozitivnija buduća očekivanja i viša razina kolektivne efikasnosti je bila povezana s manjom razinom vršnjačkog nasilja kod mladih. Utvrđeno je i da buduća očekivanja u potpunosti posreduju u odnosu između kolektivne efikasnosti susjedstva i vršnjačkog nasilja, sugerirajući da kohezija susjedstva povećava očekivanja za budućnost tako da utječe na činjenje vršnjačkog nasilja.
<i>Kim & Glasgow (2018)</i>	Deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage)	Prisustvo oca u kućanstvu (having father in the household) ili prisustvo majčinog partnera (mother living with adult male), dohodak kućanstva (household income), rasa, spol	Agresivnost (child aggression) i delinkvencija (delinquency)	Djeca koja žive u depriviranim susjedstvima imaju veću šansu doživjeti štetne roditeljske utjecaje, manje vjerojatno žive s ocem u kućanstvu i manje je vjerojatno da im majka ima partnera koji ima značajnu ulogu. Afroamerička djeca su pogođenija nepovoljnim uvjetima u susjedstvu, nemaju očeve s kojima žive u kućanstvu i više su pod utjecajem štetnih roditeljskih postupaka. Postoji pozitivna korelacija između muškog spola i depriviranog susjedstva s agresivnim ponašanjem, dok je prisutnost oca bila u negativnoj korelaciji s agresivnošću. Što se tiče delinkvencije, agresivnost i deprivacijski uvjeti

		, štetni utjecaj roditelja (parental adverse)		su bili pozitivno povezani s delinkvencijom.
<i>Sasser, Duprey & Oshri (2019)</i>	Kolektivna efikasnost susjedstva (neighborhood collective efficacy)	Žalovanje (bereavement), usmjerenost prema budućnosti (future orientation), kvaliteta odnosa roditelj-dijete (parent-child relationship quality), roditeljski nadzor (parental monitoring), podržavajuće odrasle osobe (supportive adult figures)	Internalizirani i eksternalizirani problemi u ponašanju (internalizing and externalizing symptoms)	Ispitivala se uloga individualnih resursa (usmjerenosti na budućnost), obiteljskih faktora (roditeljski nadzor) i resursa zajednice (kolektivna efikasnost) kao moderatora u odnosu žalovanja i eksternaliziranih problema u ponašanju. Interakcija između žalovanja i kolektivne efikasnosti je imala značajan utjecaj na promjene u eksternaliziranom ponašanju u dobi od 16 godina. Rezultati su pokazali da visoka razina kolektivne efikasnosti ublažava povezanost žalovanja s eksternaliziranim simptomima ponašanja. S druge strane, niska razina kolektivne efikasnosti u susjedstvu pojačava učinak žalovanja na razinu eksternaliziranih problema adolescenata.
<i>Vieno & sur. (2010)</i>	Podrška susjeda (neighbor support), društvena klima susjedstva (social neighborhood climate), strah od zločina (fear of crime), briga za dijete (concern for child),	Roditeljsko poticanje (parental solicitation), podrška roditelja (parental support)	Antisocijalno ponašanje (antisocial behavior)	Tri izravna koeficijenta između uvjeta susjedstva (niskog društvenog kapitala i briga za sigurnost) i antisocijalnog ponašanja nisu bila značajna. No, društveni kapital susjedstva ima neizravan utjecaj na roditeljstvo kroz brigu za sigurnost u susjedstvu i na antisocijalno ponašanje adolescenata putem svog utjecaja na roditeljstvo. Briga za sigurnost ima neizravan utjecaj na antisocijalno ponašanje kroz utjecaj na roditeljstvo.
<i>McMahon & sur. (2013)</i>	Izloženost nasilju u zajednici (exposure to	Znanje i vještine (knowledge and	Agresivno ponašanje (self-report, peer-	Manja izloženost nasilju u zajednici u jednom trenutku predviđa manju samoprijavljenu razinu agresiju i manju

	community violence)	skills), uvjerenja o agresivnom ponašanju (beliefs about aggression), impulzivnost (impulsivity), self-efficacy (samoeфикаsnost)	report, teacher-report) i prosocijalno ponašanje (peer report, teacher report)	razinu vršnjačke agresije. Otkriven je značajan efekt nasilja u zajednici i na osobnoj razini pojedinca. Kada su učenici prijavljivali veću razinu izloženosti nasilju, prijavljivali su i višu razinu osobne agresije. Veća razina prijavljenog agresivnog ponašanja bila je povezana i s većom razinom vršnjačke agresije i percepcije učitelja o agresiji. Osim navedenog, učenici koji su prijavljivali veću razinu izloženosti nasilju, prijavili su manju raznu prosocijalnog ponašanja kod vršnjaka. Također, rezultati su pokazali da postoji snažna interakcija između impulzivnosti-samoeфикаsnosti i izloženosti nasilju u zajednici na agresivno ponašanje mladih.
<i>Quinn & sur. (2017)</i>	Nasilje u zajednici (community violence)	Obiteljska trauma (family trauma), izloženost nasilju (exposure to violence), victimization (viktimizacija), razlozi za pridruživanje bandi (reasons for joining the gang)	Normalizacija nasilja, članstvo u bandi (gang association)	Prije pridruživanja bandi, mladi su izjavili da je postojala visoka razina nasilja u njihovim obiteljima i susjedstvima. Većina mladih u ovom istraživanju odrastala je u nepovoljnim susjedstvima pogođenim siromaštvom, drogama, nasiljem i propadajući školama. Čak i kada su mladi izvještavali o snažnim i pozitivnim obiteljskim vezama te postizanju uspjeha u obrazovanju, također su izvještavali o percipiranom nedostatku sigurnosti u vlastitim susjedstvima, ranim iskustvima nasilne viktimizacije i čestim izloženostima bandama i oružanom nasilju. Iako se nije eksplicitno navodilo da je zajedničko nasilje razlog pridruživanja bandama, okolina susjedstva i izloženost nasilju, kao način rješavanja sukoba, ima utjecaj na pridruživanje mladih bandi i utječe na njihovu percepciju nasilja. Očekivano sudjelovanje u bandama i rana izloženost mladih nasilju u susjedstvu često je rezultiralo normalizacijom bandi, nasilja i uporabe droga, o čemu su sudionici govorili prilično neformalno.

<p><i>Wright, Fagan & Pinchevsky (2013)</i></p>	<p>Nasilje u zajednici (community violence)</p>	<p>Nasilje u školi (school violence), zlostavljanje djeteta (child abuse), izloženost partnerskom nasilju (exposure to intimate partner violence), kumulativno nasilje (cumulative violence)</p>	<p>Konzumiranje sredstava ovisnosti (frequency of alcohol use and frequency of marijuana use)</p>	<p>Rezultati su pokazali da su nasilje u školi, nasilje u zajednici i kumulativna izloženost nasilju umjereno povezani s kasnijom uporabom alkohola među mladima. Nasilje u školi i zajednici, kumulativna izloženost nasilju su značajno, ali ujedno umjereno, bili povezani s budućom uporabom marihuane. Kada se posebno za svaku varijablu testirao učinak na konzumaciju alkohola, nije pronađena značajna povezanost. Za konzumaciju marihuane rezultati su drugačiji. Izloženost nasilju u zajednici i zlostavljanje djeteta su značajno povezani sa češćom konzumacijom marihuane kod mladih tri godine od uzimanja prvotnih rezultata.</p>
<p><i>Cecil & sur. (2017)</i></p>	<p>Deprivacija susjedstva (neighborhood deprivation) - indeks višestruke deprivacije, izloženost nasilju (exposure to violence)</p>	<p>Socio-demografske varijable</p>	<p>Zlostavljanje u djetinjstvu (childhood maltreatment), internalizirani i eksternalizirani problemi (internalizing and externalizing difficulties)</p>	<p>Analiza je pokazala da ne postoji povezanost između vrsta zlostavljanja u djetinjstvu i deprivacije susjedstva, no pokazalo se da su oblici zlostavljanja povezani s višom razinom izloženosti nasilju u zajednici. Postoji umjerena razina povezanosti izloženosti nasilju u zajednici sa svim tipovima zlostavljanja, osim seksualnog. Također, pokazalo se da izloženost nasilju u zajednici ima posrednu ulogu fizičkog zlostavljanja na eksternalizirane probleme te fizičkog zlostavljanja na traumatske simptome, ali ne i na internalizirane probleme.</p>

Kao u istraživanjima o mentalnom zdravlju mladih u prethodnoj analitičkoj tablici, možemo uočiti da i u istraživanjima koja se bave problemima u ponašanju imamo različite varijable za susjedstvo. Ipak, u ovim istraživanjima češće se koriste varijable susjedstva koje opisuju njegovu deprivaciju ili izloženost nasilju, a neke od njih su: problemi u susjedstvu (Rufa i Fowler, 2016.), rizik u zajednici (Lamont, Van Horn & Hawkins, 2014.), deprivacija susjedstva, percipirana opasnost susjedstva (Gonzales i sur., 2011.), nasilje u zajednici (Quinn i sur., 2017.) i dr. Osim navedenih, u istraživanjima su korištene i varijable koje mjere razinu primanja poput socioekonomskog statusa susjedstva (Kingston i Rose, 2015.) ili pozitivnih elemenata susjedstva poput: socijalne kohezije susjedstva (Small i sur., 2019.), percipirane stabilnosti susjedstva (Cantillon, 2006.), kolektivne efikasnosti (Schmidt, Pierce i Stoddard, 2016.; Sasser, Duprey i Oshri, 2019.) i dr.

U šest istraživanja kao ishod se javljaju internalizirani i eksternalizirani problemi u ponašanju. Prema Rufa i Fowler (2016.) mladi koji su živjeli u problematičnim susjedstvima su imali veću razinu internaliziranih i eksternaliziranih problema u ponašanju gdje se vidjela direktna veza između problema u susjedstvu i ishoda povezanih s internaliziranim i eksternaliziranim problemima u ponašanju. U ostalim istraživanjima zapravo su rezultati pokazali da susjedstvo ima neizravan utjecaj putem različitih mehanizama za nastanak problema u ponašanju. Tako su Kingston i Rose (2015.) mjerili kako socioekonomski status utječe na zaposlenost adolescenata koja utječe na internalizirane i eksternalizirane probleme, a nije pronađena značajna interakcija između susjedstva, zapošljavanja i eksternaliziranog/internaliziranog ponašanja. U tri istraživanja uključeni su posredni mehanizmi i to roditeljski nadzor i obiteljska struktura (Beyers i sur., 2003.), ponašanje roditelja (Gonzales i sur., 2011.), kvaliteta odnosa roditelj-dijete i roditeljski nadzor (Sasser, Duprey i Oshri, 2019.) Nadzor roditelja faktor je koji je bio povezan sa aspektima strukture susjedstva: veća deprivacija susjedstva i nestabilnost prebivališta su bile povezane s manje roditeljskog nadzora (Beyers i sur., 2003.). I u druga dva istraživanja se pokazalo da roditeljski faktori imaju posrednu ulogu u odnosu između varijabli susjedstva i

eksternaliziranih/internaliziranih problema u ponašanju gdje su bolje karakteristike susjedstva utjecale na stvaranje boljih roditeljskih vještine/postupaka koje su utjecale na manju razinu problema u ponašanju (Sasser, Duprey i Oshri, 2019.; Gonzales i sur., 2011.). U četiri istraživanja je potvrđena povezanost između varijabli susjedstva, dok Kingston i Rose (2015.) nisu pronašli značajnu povezanost između socioekonomskog statusa susjedstva i problema u ponašanju, a Cecil i sur. (2017.) nisu pronašli povezanost između deprivacije susjedstva i zlostavljanja djeteta i eksternaliziranih/internaliziranih problema u ponašanju, ali su utvrdili povezanost izloženosti nasilju u zajednici sa navedenim ishodima kod mladih.

Tri istraživanja su kao ishode mjerila konzumaciju supstanci (alkohola, marihuane i cigareta). Wright, Fagan i Pinchevsky (2013.) su pronašli da je povezanost između nasilja u zajednici i zlostavljanja djeteta sa češćom konzumacijom marihuane kod mladih značajna, a nisu utvrdili povezanost varijable susjedstva (izloženost nasilju) sa konzumacijom alkohola. Ni Kingston i Rose (2015.) nisu utvrdili povezanost SES-a susjedstva i konzumacije supstanci. Suprotno od očekivanog, Brick i sur. (2018.) su utvrdili negativnu povezanost socioekonomske deprivacije susjedstva (SED) s učestalošću konzumacije alkohola, što znači da su u susjedstvima sa većom razinom socioekonomske deprivacije, mladi konzumirali manje alkohola. Ovakve rezultate možemo pripisati činjenici da se ovo istraživanje bavilo specifičnom skupinom mladih koji su zaraženi HIV-om. Na rezultat utječu jedinstvene karakteristike samih mladih te različite podskupine mladih mogu reagirati na različite načine. Mladi koji su zaraženi HIV-om imaju veću svijest o svojoj društvenoj ranjivosti (npr. življenje u depriviranim susjedstvima) što u kombinaciji s njihovom unutarnjom otpornosti može rezultirati time da aktivno poduzmu korake kako bi smanjili svoje rizično ponašanje (Brick i sur., 2018.).

U četiri istraživanja kao ishod je navedeno agresivno ponašanje. Bowen i Wretman (2014.) su utvrdili značajnu izravnu povezanost pozitivnog ponašanja skrbnika, negativnog ponašanja prijatelja i negativnog ponašanja tinejdžera u susjedstvu sa djetetovim agresivnim ponašanjem. Isto su potvrdili Griffin i sur. (1999.) da je rizik u susjedstvu povezan sa većom razinom agresivnog ponašanja kod mladih. Kim i

Glasgow (2018.) su potvrdili pozitivnu korelaciju između muškog spola i depriviranog susjedstva i agresivnog ponašanja, i pozitivnu korelaciju između deprivacije susjedstva i delinkvencije. McMahon i sur. (2013.) su potvrdili da izloženost nasilju u zajednici u jednom trenutku predviđa manju samoprijavljenu razinu agresiju i manju razinu vršnjačke agresije. Sva istraživanja su potvrdila povezanost varijabli susjedstva s agresivnim ponašanjem mladih.

U 8 istraživanja ishodi su prikazani kroz različita nepoželjna ponašanja. Small i sur. (2019.) su kao ishod mjerili rizična ponašanja djece. Bolji uvjeti u susjedstvu povezani su s boljim emocionalnim zdravljem skrbnika, što je povezano s nižom razinom rizičnih ponašanja kod djece. Osei i Gorey (2020.) su ispitali kakav utjecaj ima ponašanje vršnjaka i prihoda na razini susjedstva sa problemima u ponašanju. Povezanost između negativnog utjecaja vršnjaka i razine prihoda u susjedstvu je bila značajna. Pokazalo se da je negativni utjecaj vršnjaka bio najrizičniji u susjedstvima sa niskim приходima. Lamont, Van Horn i Hawkins (2014.) su utvrdili kako izloženost rizicima u zajednici povećava vjerojatnost sudjelovanja u delikventnom ponašanju. Antunes i Ahlin (2014.) su potvrdili da veća razina siromaštva susjedstva povećava stope nasilnog ponašanja kod mladih, dok je koncentracija doseljenika imala suprotan efekt, tj. smanjivala nasilno ponašanje. U ovom istraživanju vidimo da je jedna od varijabli susjedstva (razina siromaštva) povećavala stope nasilnog ponašanja, a druga (koncentracija doseljenika) smanjivala. Iako na prvi pogled negativan odnos između koncentracije imigranata i nasilja može djelovati kontraintuitivno, nedavna istraživanja pronašla su slične učinke na asocijalno ponašanje (Lobo-Antunes, 2012.; prema Antunes i Ahlin, 2014.). Konkretno, autor je otkrio da roditelji koji žive u susjedstvima s većim postotkom Latino i stranih državljana manje primjenjuju stroge metode discipliniranja, što pak dovodi do smanjenja asocijalnog ponašanja (Antunes i Ahlin, 2014.). U ovom istraživanju je potvrđeno da roditeljske odgojne metode utječu na nastanak nasilnog ponašanja kod mladih. Nash i Bowen (1999.) su ispitali odnos između varijabli susjedstva i percipiranih problema u ponašanju vršnjaka i percipiranog prosocijalnog ponašanja vršnjaka. Neformalna društvena kontrola u susjedstvu je povezana sa percipiranom stopom zločina u

susjedstvu, a percipirana visoka stopa zločina u susjedstvu predstavlja rizični čimbenik za percepciju problema u ponašanju vršnjaka. Schmidt, Pierce i Stoddard (2016.) su ispitivali odnos između kolektivne efikasnosti susjedstva i vršnjačkog nasilja. Rezultati su pokazali da postoji negativna značajna korelacija između kolektivne efikasnosti susjedstva s vršnjačkim nasiljem. Vieno i sur. (2010.) su utvrdili da društveni kapital susjedstva ima neizravan utjecaj na roditeljstvo kroz brigu za sigurnost u susjedstvu i na antisocijalno ponašanje adolescenata putem svog utjecaja na roditeljstvo.

Dva istraživanja su u ishodima kao varijablu imala pripadnost bandi te ih stoga možemo izdvojiti jer su dala oprečne rezultate. Ipak, treba uzeti u obzir da je jedno kvantitativno, a drugo kvalitativno pa su teško usporediva. U kvantitativnom nije pronađena značajna povezanost između varijabli susjedstva (koncentriranog nedostatka i konecentracije imigranata) na uključenost u pravosudni sustav, pripadnost bandi i činjenje nasilja kod mladih Azijata u SAD-u (Tam i Freisthler, 2015.). Drugo je kvalitativno i potvrđuje visoku razinu deprivacije susjedstva koja je povezana sa normalizacijom nasilja i pripadnosti bandi. Mladi u fokus grupama su izjavili da je prije pridruživanja bandi, postojala visoka razina nasilja u njihovim obiteljima i susjedstvima. Većina mladih u istraživanju odrastala je u nepovoljnim susjedstvima pogođenim siromaštvom, drogama, nasiljem i propadajući školama (Quinn i sur., 2017.).

Istraživanje Cantillon i sur. (2006.) možemo izdvojiti od drugih jer se bavi prosocijalnim ponašanjem i samoprocjenom problema u ponašanju. Pokazalo se da percipirana stabilnost četvrti (kao varijabla susjedstva) ima značajan indirektan utjecaj putem različitih puteva npr. stabilnost četvrti značajno olakšava roditeljima strategije podrške i nadzora djece, a ova varijable su izravno povezane s višim stopama prosocijalnih aktivnosti kod mladih. Roditeljska podrška i nadzor imaju direktan utjecaj na povezanost sa delikventnim vršnjacima, koja utječe na veću razinu samoprocjene problema u ponašanju kod mladih. Ovdje opet vidimo ulogu roditeljskog nadzora i podrške kao posrednog mehanizma između susjedstva i ishoda kod mladih.

5. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA O RAZLIČITIM ISHODIMA KOD MLADIH

U tablici 5.1. su prikazana istraživanja koja povezuju različite ishode kod mladih i efekt susjedstva (N=17) te su predstavljeni dobiveni rezultati.

Tablica 5.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o različitim ishodima kod mladih

Autor	Elementi efekta susjedstva	Ostali čimbenici	Ishodi	Rezultati
<i>Anderson, Sabatelli & Kosutic (2007)</i>	Uključenost u centre za mlade u susjedstvu (center involvement)	Obiteljski odnosi (family connections), podrška vršnjaka (peer support)	Motivacija za uspjehom (achievement motivation), samopouzdanje u odnosima s vršnjacima (peer self-efficacy), odnos prema školi (attitudes toward school), korištenje supstanci (substance use)	Obiteljski odnosi i uključenost u centre za mlade u susjedstvima pozitivno je povezana sa tri ishoda kod mladih: motivacijom za uspjehom, samopouzdanjem u odnosima s vršnjacima i odnosu prema školi. Četvrti indikator-korištenje supstanci je bilo povezano samo s obiteljskim odnosima.
<i>Stiffman & sur. (1999)</i>	Percipirana okolina (perceived environment) - kroz probleme u susjedstvu i izloženost nasilju	Podrška okoline (environmental support), objektivna okolina (objective environment)	Mentalno zdravlje, ponašanje	Visok postotak mladih u istraživanju je imalo neku poteškoću s mentalnim zdravljem ili ponašanjem, a čak dvije trećine njih je izjavilo da je sudjelovalo u nasilnom ponašanju u posljednjih šest mjeseci. Također, svoja susjedstva su okarakterizirali kao problematična: česta pucnjava, napuštene zgrade, stanovnici su siromašni, a čak 34% mladih je izjavilo da su ubojstva česta. Samo 7.5% mladih je izjavilo da nije bilo izloženo nasilju u posljednjih šest mjeseci. Rezultati su pokazali da objektivna okolina nema izravan utjecaj na mentalno zdravlje mladih, nego da ima utjecaj na percipiranu

				okolinu koja ima direktan utjecaj na mentalno zdravlje. Podrška okoline utječe na lošu objektivnu procjenu okoline koja utječe na percipirano pogoršanje susjedstva. Kada postoji socijalna podrška smanjuje se utjecaj percipirane okoline na probleme mentalnog zdravlja i ponašanja, a kada je izloženost nasilju visoka utjecaj percipirane okoline na probleme u mentalnom zdravlju i ponašanju se povećava.
Romich (2009)	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems)	Karakteristike djeteta (child characteristics)	Indeks zajedničke aktivnosti (shared activity index)	Postoje interakcije između susjedstva i karakteristika djeteta koje značajno predviđaju razinu zajedničkih aktivnosti. U susjedstvima niže kvalitete, roditelji su više vremena provodili s mladima koji su visoko impulzivni, niskog rasta i prvorođeni. Roditelji su 16,5% više provodili vrijeme s impulzivnim dječacima, a 11,9% s niskim dječacima, u lošijim susjedstvima u usporedbi s roditeljima u boljim susjedstvima.
Rasmussen, Aber & Bhana (2004)	Stopa zločina u susjedstvu (neighborhood level of crime), socio-ekonomski indikatori susjedstva (socio-economic indicators of neighborhood)	Izloženost nasilju (exposure to violence), demografske karakteristike (spol, rasa)	Strategije suočavanja (coping strategies), percepcija sigurnosti (percieved safety)	Percepcija sigurnosti među mladima u različitim susjedstvima i izloženost nasilju nisu bile povezane. Stopa ubojstava u susjedstvu nije bila povezana ni sa izloženošću nasilju ni s percepcijom sigurnosti. Nisu pronađene razlike u vrsti suočavanja s opasnostima u susjedstvu između susjedstva različite stope kriminala. Nadalje, nisu pronađene razlike u količini suočavanja s opasnostima među susjedstvima.
<i>Esposito & sur. (2014)</i>	Socioekonomski status susjedstva (neighborhood area socioeconomic status)	Inicijalna dob smještanja (Initial placement age), inicijalni tip smještaja (initial placement type), spol, rasa, razlog zbog kojeg su smješteni izvan obitelji, broj istraga koje su provedene zbog zanemarivanja	Promjena smještaja (placement change)	Povećani rizik promjene smještaja za djecu u dobi od 10 do 17 godina je objašnjen kombinacijom sljedećih varijabli: dob, spol (dječaci), školski izostanci i zanemarivanje školskih obaveza, problemi u ponašanju, smještaj u ustanovu ili grupu kod prvotnog smještaja, zahtjevi u kaznenom sustavu za mlade, povećan broj istraga i socioekonomska deprivacija susjedstva. Socioekonomska deprivacija susjedstva je značajan prediktor mijenjanja smještaja tri ili više puta u dobi od 10 do 17 godina.

<i>Rossi & sur. (2016)</i>	Mogućnosti susjedstva (neighborhood opportunities), međugeneracijska povezanost (intergenerational closure)	Građansko obrazovanje (civic education), građanska angažiranost roditelja i prijatelja (parents i friends civic engagement)	Građansko ponašanje (civic behavior), građanska odgovornost (civic responsibility)	Mladi koji odrastaju u susjedstvima gdje mladi percipiraju odrasle kao uzore u promicanju građanskog aktivizma, međugeneracijska povezanost je bila značajan prediktor građanske odgovornosti i participacije u društvu. Suprotno međugeneracijskoj povezanosti, mogućnosti susjedstva nisu značajan prediktor u građanskom aktivizmu.
<i>Choi, Kelley & Wang (2018)</i>	Socijalna kohezija iz perspektive majke (social cohesion), društvena kontrola (social control), fizički nered susjedstva (physical neighborhood disorder)	Obiteljske karakteristike (family characteristics), kvaliteta majčinog odgoja (maternal parenting quality), majčinski stres (maternal parenting stress)	Problemi u ponašanju djeteta (children's behavioral problems), status zdravlja djeteta (children's general health status), kognitivni razvoj djeteta (children's cognitive development)	Utvrđeno je da majčina percepcija socijalne kohezije ima značajne direktne učinke na ponašanje i zdravstveni status djeteta, te indirektan učinak na sva tri ishoda: probleme u ponašanju, zdravstveni status i kognitivni razvoj djeteta prenese kroz majčinski stres i kvalitetu roditeljskog odgoja. Percepcija društvene kontrole je indirektno povezana sa problemima u ponašanju i zdravstvenim statusom, a na kognitivni razvoj je imala i direktan i indirektan učinak. Fizički nered u susjedstvu je također ima i direktan i indirektan učinak na kognitivni razvoj djeteta i probleme u ponašanju.
<i>Barry & sur. (2012)</i>	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems), resursi susjedstva (neighborhood resources), podrška zajednice (community support)	Strogo roditeljstvo	Obrazovni problemi (academic problems), agresivnost (aggression)	Visoka razina problema u susjedstvu povezana je s visokom razinom obrazovnih problema, a jednako je i za povezanost između strogog roditeljskog odgoja i obrazovnih problema. Podrška zajednice i resursi susjedstva nisu bili povezani s obrazovnim problemima. Što se tiče agresivnosti kod djece, rezultati su pokazali da je visoka razina problema u susjedstvu povezana s visokim razinama agresivnog ponašanja, a uočeno je da je niska razina podrške zajednice također bila povezana s agresivnošću. Resursi u susjedstvu nisu bili povezani s agresivnošću djece.
<i>Cecil-Karb & Grogan-Kaylor (2009)</i>	Sigurnost susjedstva (neighborhood safety)	Demografski podaci (demographic data), gledanje televizije (watching television)	Indeks tjelesne mase (body mass index)	Koristeći mjerni instrument za sigurnost susjedstva, ispitivači su podijelili susjedstva u tri kategorije: loše (najmanje sigurno), srednje i jako sigurno. Analiza je pokazala da djeca čiji su roditelji susjedstvo ocijenili lošim tj. nesigurnim imaju jedan bod veću vrijednost

				BMI-a od djece koja žive u srednje sigurnim susjedstvima. Čak 16,6 % djece koja su živjela u nesigurnim susjedstvima su imala prekomjernu težinu u odnosu na 13,9 % djece u sigurnim susjedstvima. Osim toga, djeca koja žive u nesigurnim susjedstvima, u prosjeku gledaju 1.2 sata više dnevno televiziju, od djece u sigurnim susjedstvima. Također, utvrđeno je da razina gledanja televizije umanjuje direktan učinak sigurnosti susjedstva na BMI i ima posrednu ulogu u odnosu sigurnosti susjedstva i BMI-a jer se može utvrditi direktna povezanost gledanja televizije s BMI.
<i>Lardier & sur.(2020)</i>	Osjećaj pripadnosti zajednici (sense of community)		Nedostatak pripadnosti zajednici (lack of connection to community), neispunjene potrebe (unfulfilled needs in community), osjećaj ravnodušnosti i beznada (sense of indifference and hopelessness)	Kada su ispitanike pitali da objasne što za njih znači zajednica odgovori su bili : susjedstvo, ulica, blok. Zbog ograničenih resursa, organizacije zajednice, organizacije socijalnih usluga, povezanosti i njihove percepcije nedostatka mogućnosti da utječu na promjenu, mladi članovi zajednice doživljavaju osjećaj ravnodušnosti, beznada i nedostatka pripadnosti svojoj zajednici. Rezultati su pokazali da nedostatak pripadnosti zajednici proizlazi iz nemogućnosti ispunjenja općih potreba poput: neispunjenih potreba u školi, nedostatak pristupa poslovima, pa čak neispunjena potreba za svakodnevnim preživljavanjem. Postojao je i ograničen pristup financijskim resursima i podršci od strane organizacija u zajednici i programa socijalne skrbi.
<i>Bowen & sur. (2008)</i>	Podrška u susjedstvu (neighborhood support), ponašanje mladih u susjedstvu (neighborhood youth behavior), sigurnost susjedstva (neighborhood	11 dimenzija vezanih uz društveni kontekst (friend behavior, parent support i dr.) i 3 dimenzije vezane za obrazovni kontekst.	Angažiranost u školi (school engagement), izbjegavanje nevolja (trouble avoidance), ocjene (grades)	Od dimenzija susjedstva jedino sigurnost susjedstva je bila povezana sa školskim uspjehom. Učenici koji su svoja susjedstva percipirali kao sigurna su manje upadali u nevolje i imali više ocjene.

	safety)			
<i>Braciszewski, Toro & Stout (2016)</i>	Prihodi susjedstva (neighborhood income)	Individualni faktori: spol, dob, rasa, mentalno zdravlje i dr., socijalni faktori : roditeljski nadzor, broj devijantnih vršnjaka i dr.	Vrijeme do ostvarivanja smještaja (time to consecutive days housed)	Pripadanje etničkoj manjini, život u siromašnom susjedstvu i veći broj dana prije beskućništva predviđaju dulje trajanje beskućništva prije ostvarivanja stabilnog smještaja.
<i>Raposa & sur. (2018)</i>	Siromaštvo susjedstva (neighborhood poverty)	Demografske karakteristike (demographics)	Prisutnost neformalnog mentora (the presence of a natural mentor), karakteristike odnosa (mentoring relationship characteristics), kontekst odnosa (mentoring relationship context)	64% ispitanika u uzorku su izjavili da imaju neformalnog mentora (osoba, koja nije roditelj, a ima ulogu u životu mlade osobe) tijekom adolescencije. Rezultati su pokazali da viša razina siromaštva susjedstva predviđa manju vjerojatnost stvaranja odnosa s mentorom tijekom adolescencije i tranzicije u odraslu dob. Također, viša razina siromaštva susjedstva je povezana s bliskijim i duljim odnosom s mentorom i češćim susretima. U siromašnim susjedstvima pokazalo se da su mentori bili članovi obitelji ili prijatelji - jača veza nego npr. učitelji ili članovi zajednice.
<i>Garcia-Reid & sur. (2013)</i>	Socijalna dezorganizacija (social disorganization), osjećaj zajedništva (sense of community)	Etnički identitet različitim skupinama (Multigroup ethnic identity), samopoštovanje (self-esteem)	Visokorizična ponašanja (high-risk behavior), problemi mentalnog zdravlja (mental health issues)	Rezultati su pokazali da je mentalno zdravlje uvjetovano individualnim rizičnim ponašanjima koja su povezana s osjećajem zajedništva i etničkog identiteta. Osjećaj zajedništva je imao manji negativan učinak na razinu depresije (jači osjećaj zajedništva-manja razina depresije). Veća razina socijalne dezorganizacije povezana s višom razinom anksioznosti koja utječe na depresiju. Rizična ponašanja također su pod utjecajem osjećaja zajedništva pojedinca i etničkog identiteta. Osim navedenog, rezultati su pokazali da postoji pozitivna povezanost između osjećaja zajedništva i konzumiranja alkohola i droge (veća razina osjećaja zajedništva - više konzumacije alkohola i droge). Također veće razine socijalne dezorganizacije su povezane s većim stupnjem etničkog identiteta među grupama.
<i>Khoury-Kassabri, Benbenishty &</i>	Socioekonomski status zajednice	Socioekonomski status obitelji (student	Viktimizacija (student	Autori su ispitivali razliku između Židovskih i Arapskih škola u odnosu između varijabla na razini škole

<i>Astor (2005)</i>	(community socioeconomic status)	socioeconomic status), tip škole (school type), klima u školi (school climate), organizacijski faktori (school organization factors),	victimization)	(socioekonomski status susjedstva škole, roditelja, veličina škole i razreda, razina obrazovanja, školska klima) s prijavljenom viktimizacijom učenika. U Židovskim školama nije postojala značajna povezanost socioekonomskog statusa susjedstva škole i viktimizacije. Suprotno od Židovskih škola, u Arapskim se pokazalo da su visoke razine viktimizacije prijavljene u školama koje se nalaze u susjedstvima s niskom razinom socioekonomskog statusa i gdje obitelji imaju niži socioekonomski status.
<i>Hopson, Schiller, & Lawson (2014)</i>	Podrška u susjedstvu (neighborhood support), sigurnost susjedstva (neighborhood safety)	Sigurnost škole (School safety), školska klima (school climate), roditeljska podrška (parental support), roditeljska očekivanja (parental expectations), demografske karakteristike (demographics)	Ocjene (grades), pozitivno ponašanje (trouble avoidance behavior)	Veća razina sigurnosti u susjedstvu povezana je s boljim ocjenama u školi, a percepcija sigurnosti susjedstva nije imala značajnu povezanost sa ocjenama. Značajna interakcija između razine školske sigurnosti i percepcije podrške susjedstva od strane učenika ukazuje da je podrška susjedstva značajno povezana s ocjenama samo u sigurnijim školama. Podrška u susjedstvu je bila negativno povezana s ponašanjem. Konkretno, učenici koji su percipirali manju podršku od susjeda su često izvještavali o pozitivnijem ponašanju u usporedbi s onima koji su imali manju podršku. Što se tiče sigurnosti susjedstva, učenici iz sigurnijih susjedstva su izvještavali o pozitivnijem ponašanju (čak 2.34 puta veća vjerojatnost za pozitivno ponašanje).

<p><i>Iyanda (2022)</i></p>	<p>Rekreacijski centri (Recreation center), zapušteno kućanstvo (rundown housing), vandalizam (vandalism)</p>	<p>Tip poremećaja (MEDB variable), spol, razina siromaštva obitelji (family poverty level)</p>	<p>Viktimizacija (bullying victimization)</p>	<p>Čimbenici susjedstva i obiteljski socioekonomski čimbenici su bili povezani s većom vjerojatnošću viktimizacije. Djeca i adolescenti koji su živjeli u susjedstvima gdje je postojala visoka stopa vandalizma i zapuštenom okolinom su imali manju vjerojatnost da će biti žrtve viktimizacije. Nered u susjedstvu je djelovao kao zaštitni čimbenik, a ne rizični kod doživljavanja vršnjačkog nasilja. Djeca koja žive u susjedstvima s visokom razinom nereda imaju manje šanse biti viktimizirani zbog svojih socijalnih mreža.</p>
-----------------------------	---	--	---	--

U posljednjoj analitičkoj tablici su sistematizirana istraživanja s različitim drugim ishodima kod mladih. Ipak određena istraživanja se mogu svrstati u zajedničke kategorije. Najviše istraživanja, njih 4 su se bavili obrazovnim ishodima kod mladih u kombinaciji sa drugim ishodima poput samopouzdanja i konzumacije supstanci, koje u svom istraživanju ispituju Anderson, Sabatelli i Kosutic (2007.) kao varijablu za susjedstvo koriste uključenost u centre za mlade u susjedstvu koja nije uobičajena u ostalim istraživanjima. Rezultati su pokazali da je uključenost u centre za mlade u susjedstvima pozitivno povezana s tri ishoda kod mladih: motivacijom za uspjehom, samopouzdanjem u odnosima sa vršnjacima i odnosu prema školi, a nije povezana s korištenjem supstanci (Anderson, Sabatelli i Kosutic, 2007.). Barry i sur. (2012.) u svom istraživanju ispituju odnos susjedstva sa obrazovnim problemima i agresivnošću, a rezultati su pokazali da je visoka razina problema u susjedstvu povezana s visokom razinom obrazovnih problema, a podrška zajednice i resursi susjedstva nisu bili povezani s obrazovnim problemima. Bowen i sur. (2008.) su ispitivali odnos između varijabli susjedstva i školskog uspjeha, a od dimenzija susjedstva jedino sigurnost susjedstva je bila povezana sa školskim uspjehom. Učenici koji su svoja susjedstva percipirali kao sigurna su manje upadali u nevolje i imali više ocjene. Zadnje istraživanje koje se bavilo obrazovnim ishodima proveli su Hopson, Schiller, i Lawson (2014.), a utvrdili su da je veća razina sigurnosti u susjedstvu povezana s boljim ocjenama u školi, a percepcija sigurnosti susjedstva nije imala značajnu povezanost s ocjenama. Ali zaključak je da je podrška susjedstva značajno povezana s ocjenama samo u sigurnijim školama, a što se tiče pozitivnog ponašanja, učenici iz sigurnijih susjedstva su izvještavali o pozitivnijem ponašanju. Po navedenim istraživanjima možemo zaključiti da postoji povezanost između susjedstva i obrazovnih ishoda, ali ne u svim varijablama koje su se mjerile, no utjecaj susjedstva na obrazovne ishode je značajan.

Dva istraživanja bavila su se viktimizacijom učenika (Khoury-Kassabri, Benbenishty i Astor, 2005.; Iyanda 2022.). Khoury-Kassabri, Benbenishty i Astor, (2005.) su ispitivali razliku između židovskih i arapskih škola u odnosu između socioekonomski status susjedstva škole s prijavljenom viktimizacijom učenika. U židovskim školama nije

postojala povezanost, dok se u arapskim pokazalo da su visoke razine viktimizacije prijavljene u školama koje se nalaze u susjedstvima s niskom razinom socioekonomskog statusa i gdje obitelji imaju niži socioekonomski status. Drugo istraživanje (Iyanda, 2022.) je pokazalo da su čimbenici susjedstva i obiteljski socioekonomski čimbenici bili povezani s većom vjerojatnošću viktimizacije. Iz rezultata ovih istraživanja možemo zaključiti da postoji odnos između varijabli na razini susjedstva i viktimizacije.

Dva istraživanja su proučavala mlade koji ne žive u obiteljima te stoga imaju specifičan kontekst. Tako su Esposito i sur. (2014.) proučavali učestalost promjene smještaja (djeca koja žive izvan primarne obitelji) i pokušali ih dovesti u vezu sa susjedstvom. Rezultati su pokazali da je socioekonomska deprivacija susjedstva značajan prediktor mijenjanja smještaja tri ili više puta u dobi od 10 do 17 godina. Drugo istraživanje (Braciszewski, Toro i Stout, 2016.) se bavilo populacijom mladih beskućnika. Pokazalo se da pripadanje etničkoj manjini, život u siromašnom susjedstvu i veći broj dana prije beskućništva predviđaju dulje trajanje beskućništva prije ostvarivanja stabilnog smještaja.

Četiri istraživanja možemo kategorizirati jer mjere ishoda povezane s ponašanjem, mentalnim zdravljem i općenito zdravljem. Stiffman i sur. (1999.) su imali u uzorku visok postotak mladih u istraživanju je imalo neku poteškoću s mentalnim zdravljem ili ponašanjem, a čak dvije trećine njih je izjavilo da je sudjelovalo u nasilnom ponašanju u posljednjih šest mjeseci, a svoja susjedstva su okarakterizirali kao problematična. Choi, Kelley i Wang (2018.) su ispitali majke, a rezultati su pokazali da je majčina percepcija socijalne kohezije imala značajne direktne učinke na ponašanje i zdravstveni status djeteta, te indirektan učinak na sva tri ishoda: probleme u ponašanju, zdravstveni status i kognitivni razvoj djeteta prenese kroz majčinski stres i kvalitetu roditeljskog odgoja. Opet vidimo posrednu ulogu roditeljstva kojom se utjecaj susjedstva prenosi na mlade. Istraživanje Cecil-Karb i Grogan-Kaylor (2009.) se bavilo odnosom indeksa tjelesne mase (BMI) kod djece i sigurnosti susjedstva. Čak 16,6 % djece koja su živjela u nesigurnim susjedstvima su imala prekomjernu težinu u odnosu na 13,9 % djece u

sigurnim susjedstvima. Osim toga, djeca koja žive u nesigurnim susjedstvima, u prosjeku gledaju 1.2 sata više dnevno televiziju, od djece u sigurnim susjedstvima.

Garcia-Reid i sur. (2013.) su utvrdili da odnos između varijabli susjedstva (osjećaj zajedništva i socijalna dezorganizacija) na visokorizična ponašanja i mentalno zdravlje mladih. Osjećaj zajedništva negativan učinak na razinu depresije (jači osjećaj zajedništva-manja razina depresije), a veća razina socijalne dezorganizacije povezana je s višom razinom anksioznosti koja utječe na depresiju.

Istraživanje Lardiera i sur. (2020.) je jedino kvalitativno istraživanje provedeno metodom fokus grupa s mladima. A kao glavni zaključak istraživanja može se reći da zbog ograničenih resursa, organizacije zajednice, organizacije socijalnih usluga, povezanosti i njihove percepcije nedostatka mogućnosti da utječu na promjenu, mladi članovi zajednice doživljavaju osjećaj ravnodušnosti, beznađa i nedostatka pripadnosti svojoj zajednici.

Rasmussen, Aber i Bhana (2004.) su također proveli specifično istraživanje jer ispituju strategije suočavanja i percepciju sigurnosti mladih. A nisu utvrdili povezanost između percepcija sigurnosti među mladima u različitim susjedstvima i izloženost nasilju. Također stopa ubojstava u susjedstvu nije bila povezana ni s izloženošću nasilju ni s percepcijom sigurnosti te nisu pronađene razlike u vrsti suočavanja s opasnostima u susjedstvu između susjedstva različite stope kriminala.

Specifično je i istraživanje Romich (2009.) u kojemu se se mjerio indeks zajedničke aktivnosti roditelja i djece. Rezultati su pokazali da u susjedstvima niže kvalitete, roditelji provode više vremena s mladima koji su visoko impulzivni, niskog rasta i prvorođeni.

Još dva istraživanja imaju ishode koja su specifična i ne možemo ih kategorizirati. Rossi i sur. (2016.) su proveli istraživanje u Italiji i ispitali su građansku odgovornost i građansko ponašanje mladih. Mladi koji odrastaju u susjedstvima gdje mladi percipiraju odrasle kao uzore u promicanju građanskog aktivizma, međugeneracijska povezanost je

bila značajan prediktor građanske odgovornosti i participacije u društvu. Suprotno međugeneracijskoj povezanosti, mogućnosti susjedstva nisu značajan prediktor u građanskom aktivizmu. Drugo istraživanje bavilo se tematikom prisutnosti neformalnog mentora u životu mladih. Rezultati su pokazali da viša razina siromaštva susjedstva predviđa manju vjerojatnost stvaranja odnosa s mentorom tijekom adolescencije i tranzicije u odraslu dob. Također, viša razina siromaštva susjedstva je povezana s bliskijim i duljim odnosom s mentorom i češćim susretima. U siromašnim susjedstvima pokazalo se da su mentori bili članovi obitelji ili prijatelji - jača veza nego npr. učitelji ili članovi zajednice (Raposa i sur.,2018.). Vidimo kroz ova dva istraživanja da se tematika efekta susjedstva provlači kroz različite aspekte života mladih osoba te bi bilo zanimljivo provesti još istraživanja s ishodima koji dosad nisu istraženi.

6. ANALIZA METODOLOŠKE PRAKSE U ISTRAŽIVANJIMA EFEKTA SUSJEDSTVA KOD MLADIH

U tablici 6.1. prikazana su sva istraživanja (N = 50) o efektu susjedstva i mladima koja će biti analizirana na razini metodološke prakse. U stupcu koji se odnosi na uzorak objašnjena je populacija, tj. uzorak koji je sudjelovao u istraživanju: broj ispitanika označen sa N, prosječna dob ako je bila navedena u istraživanju ili općenito dob i opis populacije- specifičnosti poput nacionalnog identiteta ili neke druge karakteristike koja izdvaja tu populaciju. Treći stupac se odnosi na zemlju u kojoj je provedeno istraživanje, četvrti stupac prikazuje istraživački pristup (kvalitativno/kvantitativno), a peti stupac prikazuje varijablu kojom se mjerio efekt susjedstva.

6.1. Analitička tablica metodološke prakse istraživanja efekta susjedstva i mladih

Autor	Uzorak	Zemlja	Istraživački pristup	Varijabla (efekt susjedstva)
<i>Kang & sur. (2011)</i>	N=325 (PHIV+ i PHIV-)	SAD, New York	Kvantitativni	Stres u susjedstvu (neighborhood stress)
<i>Kingston & Rose (2015)</i>	N=1057 dob = 14	SAD, Chicago	kvantitativni, longitudinaln o kohortno istraživanje	Socioekonomski status susjedstva (neighborhood SES)
<i>Small & sur. (2019)</i>	N= 475 dob=10.97 dijada skrbnik/dijete	Sjeverna Afrika	Kvantitativni	Uvjeti života u susjedstvu (neighborhood condition)
<i>Saleem, Busby & Lambert (2018)</i>	N= 106, dob= 15.14 Afroamerikanci	SAD	kvantitativni, longitudinaln o kohortno istraživanje	Kohezija susjedstva (neighborhood social cohesion), dezorganizacija susjedstva (neighborhood social disorganization)
<i>Anderson, Sabatelli & Kosutic (2007)</i>	N=1406, dob=13.9	SAD	Kvantitativni	Uključenost u centar za mlade (center involvement)
<i>Rufa & Fowler (2016)</i>	N= 225 skrbnika i djece Afroamerikanci	SAD	kvantitativni, longitudinaln o istraživanje	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems)

<i>Logan-Greene & sur. (2019)</i>	N=625 dob=17.3	SAD	kvantitativni	Neugodnost susjedstva (neighborhood unpleasantness), loš pristup uslugama (poor neighborhood services), stopa zločina u susjedstvu (neighborhood crime)
<i>Stiffman & sur. (1999)</i>	N=792 dob= 15.3	SAD, St.Louis	Kvantitativni	Okolina susjedstva (neighborhood environment), izloženost nasilju (exposure to violence)
<i>Cantillon (2006)</i>	N= 303 (103 djece, 103 roditelja i 103 susjeda)	SAD	Kvantitativni	Prihodi u susjedstvu (neighborhood income), stabilnost susjedstva (neighborhood stability), društvena organizacija zajednice (community social organization), neformalna društvena kontrola (informal social control), stopa zločina u susjedstvu (neighborhood delinquency and problem behaviours)
<i>Lardier (2018)</i>	N=1480 9 do 12 razred 62.8% Latinoamerikanci i Afroamerikanci i 37.8%	SAD	Kvantitativni	Društvena organizacija susjedstva (neighborhood SOC), aktivno uključivanje zajednice (community participation)
<i>Beyers & sur. (2003)</i>	N=440 (prvo uzimanje podataka kad su imali 5 godina, a onda od 11. do 13. godine)	SAD	kvantitativni, longitudinalno o kohortno istraživanje	Nesigurnost prebivališta (residential instability), strukturalni nedostaci (structural disadvantage), koncentrirano bogatstvo (concentrated affluence)
<i>Brick & sur. (2018)</i>	N=1357 HIV+, dob= 21	SAD	Kvantitativni	Socio- ekonomska deprivacija susjedstva (neighborhood SED)
<i>Osei & Gorey (2020)</i>	N=173 djeca u domovima dob = 10 do 14	Kanada	kvantitativni, kohortno longitudinalno istraživanje	Prihodi na razini susjedstva (Neighborhood level-income)
<i>Romich (2009)</i>	N=1879 dob=12-13	SAD	kvantitativni	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems)

<i>Lamont, Van Horn & Hawkins (2014)</i>	N=31,024	SAD	kvantitativni	Rizik u zajednici (community risk)
<i>Tam & Freisthler (2015)</i>	N=153 dob=18.73 Azijati	SAD	kvantitativni	Koncentrirani nedostatak (concentrated disadvantage), koncentracija doseljenika (immigration concentration)
<i>Antunes & Ahlin (2014)</i>	N=1611 kohorte (9, 12 i 15 godina)	SAD	kvantitativni, longitudinalno o kohortno istraživanje	Koncentrirani nedostatak (concentrated disadvantage), koncentracija doseljenika (immigration concentration), nesigurnost prebivališta (residential instability)
<i>Rasmussen, Aber & Bhana (2004)</i>	N=140 dob= 16.91	SAD, Chicago	Kvantitativni	Stopa ubojstava u susjedstvu (neighborhood murder rate)
<i>Natsuaki & sur. (2007)</i>	N=777, Afroamerikanci (prvo u dobi od 11, pa onda 13. godina)	SAD, Iowa i Georgia	Kvantitativni	Problemi u susjedstvu (neighborhood disorder)
<i>Brenner & sur. (2013)</i>	N= 665 Afroamerikanci prvi val dob=15.9, drugi val dob=23	SAD	kvantitativni, longitudinalno o istraživanje	Percepcija susjedstva (neighborhood perception), deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage)
<i>Gonzales & sur. (2011)</i>	N= 750 majki i djece i 467 očeva iz meksičko-američkih obitelji	SAD	Kvantitativni	Deprivacija susjedstva (neighborhood disadvantage), percipirana opasnost susjedstva (percieved neighborhood danger), familizam u susjedstvu (neighborhood familism)
<i>Esposito & sur. (2014)</i>	N=29,040 smješteni izvan obitelji	Kanada, Quebec	kvantitativno kohortno longitudinalno	Socioekonomski status susjedstva (neighbourhood area socioeconomic status)
<i>Jagers, Prattini & Church (2016)</i>	N=1289 dob= 16.04 mladi prijestupnici	SAD	kvanitativno, longitudinalno o istraživanje	Uvjeti u susjedstvu (neighbourhood conditions)
<i>Bowen & Wretman</i>	N= 213	SAD	kvantitativni	Negativno ponašanje

(2014)	roditelji i djeca 3-5 razred ruralne zajednice			mladih u susjedstvu (negative neighborhood teen behaviour)- iz perspektive skrbnika
<i>Griffin & sur. (1999)</i>	N=452 Afroamerikanc i 5.razred osnovne škole	New York, SAD	Kvantitativni	Rizik u susjedstvu (neighborhood risk)
<i>Nash & Bowen (1999)</i>	N=1796 10-19 godina	SAD	Kvantitativni	Neformalna društvena kontrola u susjedstvu (neighborhood informal social control), Percepcija zločina u susjedstvu (perceived neighborhood crime)
<i>Rossi & sur. (2016)</i>	N=403 dob=13.6.	Italija	kvantitativni	Mogućnosti susjedstva (neighborhood opportunities), međugeneracijska povezanost (intergenerational closure)
<i>Choi, Kelley & Wang (2018)</i>	N=3656 dob=3 do 5	SAD	Kvantitativni	Socijalna kohezija iz perspektive majke (social cohesion), društvena kontrola (social control), fizički nered susjedstva (physical neighborhood disorder)
<i>Barry & sur. (2012)</i>	N=126 dob=10.45	SAD	kvantitativni, longitudinaln o istraživanje	Problemi u susjedstvu (neighborhood problems), resursi susjedstva (neighborhood resources), podrška zajednice (community support)
<i>Schmidt, Pierce & Stoddard (2016)</i>	N=176 dob =12.8	SAD	Kvantitativni	Kolektivna efikasnost susjedstva (Neighborhood collective efficacy)
<i>Cecil-Karb & Grogan-Kaylor (2009)</i>	N=5886 majke i djeca, dob djeteta= 5 do 20 godina	SAD	Kvantitativni	Sigurnost susjedstva (neighborhood safety)
<i>Lardier & sur.(2020)</i>	N=59 dob=19.31 Afroamerikanc i i Latinoamerika nci	SAD	kvalitativno, fokus grupe	Osjećaj pripadnosti zajednici (sense of community)
<i>Kim & Glasgow</i>	N=424	SAD,	kvantitativno,	Deprivacija susjedstva

(2018)		Chicago	longitudinalno istraživanje	(neighborhood disadvantage)
<i>Sasser, Duprey & Oshri (2019)</i>	N=800 4 -18 godina	SAD	kvantitativni, longitudinalno	Kolektivna efikasnost susjedstva (Neighborhood collective efficacy)
<i>Bowen & sur. (2008)</i>	N=4071	SAD	Kvantitativni	Podrška u susjedstvu (neighborhood support), ponašanje mladih u susjedstvu (neighborhood youth behavior), sigurnost susjedstva (neighborhood safety)
<i>Braciszewski, Toro & Stout (2016)</i>	N= 243 mladi beskućnici dob=15.3	SAD	kvantitativni, longitudinalno	Prihodi u susjedstvu (neighborhood income)
<i>Lau & sur. (2015)</i>	N=23,831 mladi smješteni u centre za pritvor dob=15.61	SAD	kvantitativni	Varijable na razini okruga (county-level racial heterogeneity, racial fragmentation index (RFI), median household income, percentage of single-parent households, and population density)
<i>Raposa & sur. (2018)</i>	N=9652 dob=21.8	SAD	kvantitativni, longitudinalno istraživanje	Siromaštvo susjedstva (neighborhood poverty)
<i>Vieno & sur. (2010)</i>	N= 749 (učenici i roditelji) dob=12.58	Italija	kvantitativni	Podrška susjeda (neighbor support), društvena klima susjedstva (social neighborhood climate), strah od zločina (fear of crime), briga za dijete (concern for child)
<i>Barbarin, Richter & deWet (2001)</i>	N=625	Južna Afrika	kvantitativni, longitudinalno kohortno istraživanje	Nasilje u zajednici (community violence)
<i>Garcia-Reid & sur. (2013)</i>	N=500 9 do 12 razred o Dominikanci	SAD	Kvantitativni	Socijalna dezorganizacija (social disorganization), osjećaj zajedništva (sense of community)
<i>McMahon & sur. (2013)</i>	N=266 dob=13 Afroamerikanc	SAD, Chicago	kvantitativni, longitudinalno istraživanje	Izloženost nasilju u zajednici (exposure to community violence)

	i			
<i>Quinn & sur. (2017)</i>	N=58 dob=14 do 19 godina članovi bande, Afroamerikanci i Latinoamerikanci	SAD	kvalitativno, intervjui	Nasilje u zajednici (community violence)
<i>Khoury-Kassabri, Benbenishty & Astor (2005)</i>	N= 10, 444 ,Židovi i Arapi, dob= 7. do 11. razred	Izrael	kvantitativni	Socioekonomski status zajednice (community socioeconomic status)
<i>Ma, Grogan-Kaylor & Delva (2016)</i>	N=593 adolescenti i majke dob=14.2	Santiago, Čile	kvantitativni, longitudinalni	Nasilje u zajednici (community violence)
<i>Wright, Fagan & Pinchevsky (2013)</i>	N=1655 dob= 9 do 15	SAD, Chicago	kvantitativni, longitudinalno o kohortno istraživanje	Nasilje u zajednici (community violence)
<i>Hopson, Schiller, & Lawson (2014)</i>	N=13, 068	SAD	kvantitativni, longitudinalno o istraživanje	Podrška u susjedstvu (neighborhood support), sigurnost susjedstva (neighborhood safety)
<i>Cecil & sur. (2017)</i>	N= 204 dob=18.85 visokorizična skupina mladih	Ujedinjeno Kraljevstvo	Kvantitativni	Deprivacija susjedstva (neighborhood deprivation) - indeks višestruke deprivacije, izloženost nasilju (exposure to violence)
<i>Iyanda (2022)</i>	N=23,494 <i>MEBD disorder (mental, emotional, developmental and bihevioral)</i> dob= 11.65	SAD	Kvantitativni	Rekreacijski centri (recreation center), zapušteno kućanstvo (rundown housing), vandalizam (vandalism)
<i>Lincoln & sur. (2021)</i>	N= 439 Somalijski imigranti dob 18-30 godina	SAD	kvantitativni, longitudinalno o istraživanje	Socijalna kohezija susjedstva (neighborhood social cohesion), međugeneracijska povezanost (intergenerational closure)

6.1. Kritički osvrt na metodološku praksu

Od 50 istraživanja čak njih 48 je kvantitativno, s tim da su neka longitudinalna/longitudinalna kohortna. U nekim su sami istraživači prikupljali podatke, a u dosta njih je rađena analiza postojećih dostupnih podataka. Kvantitativni pristup omogućuje kvantificiranje pojava te se može napraviti generalizacija zaključaka na cjelokupnu populaciju mladih (Sekol i Maurović, 2017.). No, nedostatak metodologije u istraživanju efekta susjedstva kod mladih je nereprezentativnost populacije i mali broj ispitanika u istraživanjima koja su obrađena u ovom radu, npr. neka istraživanja imaju samo 200injak ispitanika (Cecil i sur., 2017.). ili se odnose na specifičnu skupinu npr. Somalijski imigranti u istraživanju Lincolna i sur. (2021.). Još jedan nedostatak navedenih istraživanja je što je većina istraživanja provedena u SAD-u, a bilo bi korisno istražiti efekt susjedstva na multinacionalnoj razini jer bi se vjerojatno pronašle razlike među državama. Čak se može uočiti i da postoje određene razlike u terminologiji među državama. Tako i gore navedenoj tablici imamo izraze *neighborhood deprivation* i *neighborhood disadvantage* koji imaju isto značenje. U SAD-u dominiraju pojmovi *disadvantaged* i *low-income community/neighborhood* te pojam *ghetto*, dok se pojam *deprived neighborhood* dominantno koristi na području Ujedinjenog kraljevstva (Opačić, 2021.). Osim navedenih nedostataka koji se odnose na populaciju, kvantitativno istraživanje je deduktivno te su rezultati ograničeni varijablama uključenim u istraživanje (Sekol i Maurović, 2017.). Tako u navedenim istraživanjima imamo različite varijable, a u nijednom istraživanju ne možemo reći da su obuhvaćene sve varijable koje su bitne za mjerenje efekta susjedstva.

Iako se kvantitativnim pristupom pokušavaju pronaći uzročne veze, ne razotkrivaju se detaljni mehanizmi kako bi objasnili te veze (Van Ham i sur., 2012.). Za pojašnjenja veza između mehanizama susjedstva više bi odgovaralo kvalitativni tip istraživanja. Kvalitativna istraživanja idealno teže identificiranju vjerojatnih uzročnih mehanizama i zatim detaljnije istražuju njihovo postojanje. Mnoga kvalitativna istraživanja nastoje dati glas pojedincima i njihovim percepcijama, a ako pojedinac percipira da su doživjeli

negativne posljedice zbog situacije u svom susjedstvu, kao što je teškoća u zapošljavanju zbog stigme susjedstva, to samo po sebi predstavlja interes (Van Ham i sur., 2012.). U navedenih 50 istraživanja koja su obrađena u ovom radu, samo dva istraživanja su kvalitativna. Quinn i sur. (2017.) su proveli intervjue s mladima o temi nasilja u zajednici, a Lardier i sur. (2020). su istraživanje proveli u fokus grupama na temu osjećaja pripadnosti zajednici. S obzirom na navedeno, nedostatak metodološke prakse u istraživanjima efekta susjedstva je nedostatak kvalitativnih istraživanja koja mogu dublje pojasniti uzročne mehanizme i samu pojavu efekta susjedstva. Small and Feldman (2011.) smatraju da se za poboljšanje metodološke prakse istraživanja efekta susjedstva, trebaju objediniti kvantitativni i kvalitativni pristup unutar istog istraživačkog dizajna (Van Ham i sur., 2012.).

7. PREPORUKE I IMPLIKACIJE ZA PRAKSU SOCIJALNOG RADA I DALJNJA ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja daju potrebne podatke socijalnim radnicima o višestrukim rizicima kojima su izloženi stanovnici slabije razvijenih zajednica. Rezultati upućuju da život u depriviranom susjedstvu ima negativne ishode po stanovnike. Oni koji žive u siromašnijim susjedstvima imaju slabije razvijenu infrastrukturu, izloženi su ekološkim rizicima i višim stopama nasilja ili kriminala s većom pojavnosti maloljetničkog delinkventnog ponašanja (Opačić, 2021.). Posebno izložena skupina su mladi i djeca koja žive u depriviranim susjedstvima, pogotovo jer provode jako puno vremena u susjedstvu i održavaju društvene kontakte s vršnjacima i odraslima (Visser i sur., 2021.). U pregledu istraživanja utvrđena je povezanost ishoda kod mladih i varijabli susjedstva, a jako važnu ulogu igraju i mehanizmi koji se prenose putem roditelja i vršnjaka. Posebno su utjecajne formativne godine tako da nepovoljnije efekte može ostaviti čak i kraći život u depriviranoj zajednici, ali koji je započeo u razdoblju adolescencije (Opačić, 2021.), stoga su mladi ranjiva skupina na koju socijalni radnici trebaju obratiti pozornost kako bi im pomogli u poboljšanju ishoda u budućnosti. Rezultati ukazuju da postoje razlike u efektima s obzirom na socio-demografske čimbenike, no nema jednoznačnog odgovora kome je najteže, a istraživanja ukazuju na dvosmislenost dobivenih rezultata. Neki faktori će biti negativniji za stariju, a neki za mlađu populaciju, neki za žene, a neki za muškarce. Također ne moraju uvijek siromašnije zajednice biti u većem riziku nego to mogu biti i dobrostojeće obitelji u depriviranim zajednicama (Opačić, 2021.). Vidimo da je većina istraživanja kod mladih kvantitativna, koja ne ulaze „dublje“ u uzročne mehanizme i različite ishode iz perspektive mladih te je u budućnosti potrebno kombinirati kvantitativni i kvalitativni pristup. Također, rezultati potvrđuju važnost jačanja individualne otpornosti, obiteljskih i vršnjačkih odnosa jer oni mogu biti zaštitni čimbenici koji utječu na ishode (Opačić, 2021.). Socijalni radnici su praktičari koji rade i na individualnoj razini i u zajednici te je potrebno uzeti u obzir sve

faktore koji utječu na razvoj mladih u zajednici jer je to dinamičan odnos pojedinac-zajednica te im to može pomoći u radu u zajednicama, pogotovo onim najranjivijim.

Također, ove spoznaje mogu utjecati na stvaranje politika socijalnih usluga na području lokalne zajednice te upravo socijalni radnici trebaju zagovarati dostupnost usluga u svim zajednicama. Što se tiče dostupnosti socijalnih usluga za mlade i mlade u riziku u Hrvatskoj je situacija loša te ne postoje usluge za zaštitu mentalnog zdravlja mladih, suzbijanja ovisnosti, usluge za obrazovni i karijerni razvoj, podrška mladima u riziku i mnoge druge (Knezić i Opačić, 2021.). U gotovo svim uslugama potvrđene su razlike između općina i gradova u Hrvatskoj odnosno između ruralnih i urbanih jedinica lokalne samouprave (Knezić i Opačić, 2021.), kao što je u istraživanjima o susjedstvu potvrđena razlika u dostupnosti usluga između susjedstva te su ona siromašnija imala lošiji pristup uslugama. Sve to ukazuje na nedostatak usmjerenosti prema lokalnim zajednicama i dostupnosti usluga za mlade, a upravo kroz ova istraživanja vidimo da lokalna zajednica i susjedstvo igraju veliku ulogu. Socijalne usluge bi trebalo razvijati na razini susjedstva/zajednice, kako bih bile svima dostupne.

8. ZAKLJUČAK

Brofenbrenner (1979.) je bio prvi u području razvojne psihologije koji je istaknuo važnost uloge konteksta u razvoju djece i adolescenata. On je naglašavao važnost karakteristika susjedstva, a ne samo individualnih i obiteljskih karakteristika, za razvoj djeteta (Visser i sur., 2021.). Zato je populacija kojom se bavi ovaj rad upravo mladi jer se pretpostavlja da će na njihov razvoj i životne ishode utjecati susjedstvo/zajednica. Galster (2012.) je efekt susjedstva opisao kao multidimenzionalan fenomen koji se sastoji se od socio-interaktivnih, okolišnih, geografskih i institucionalnih čimbenika koji utječu na dobrobit odraslih i djece te ih naziva mehanizmima efekta susjedstva.

Istraživanja koja se bave efektom susjedstva su većim brojem kvantitativna, a bave se odnosom između varijabli susjedstva i mentalnog zdravlja, problema u ponašanju i različitih ishoda poput obrazovanja ili viktimizacije kod mladih . Rezultati potvrđuju da u većini istraživanja postoji veza između elemenata susjedstva i ishoda mentalnog zdravlja kod mladih. Ipak, neka istraživanja nisu pronašla povezanost između varijabli susjedstva i depresivnih i anksioznih simptoma poput onog od Natsuaki-a i sur., 2007. i Lincolna i sur. 2021. Također, u većini istraživanja koja su se bavila problemima u ponašanju i varijablama susjedstva potvrđena je povezanost. Mladi iz lošijih susjedstava su imali veću razinu internaliziranih i eksternaliziranih problema u ponašanju. Jedno istraživanje je dalo neočekivane rezultate: Brick i sur. (2018.) su utvrdili negativnu povezanost socioekonomske deprivacije susjedstva (SED) s učestalošću konzumacije alkohola, što znači da su u susjedstvima s većom razinom socioekonomske deprivacije, mladi konzumirali manje alkohola. Treća kategorija istraživanja je imala različite ishode poput obrazovnog konteksta (ocjene), viktimizacije, građanske odgovornosti i dr. U većini je također potvrđena povezanost između susjedstva i navedenih ishoda. U istraživanjima se često javljaju prijenosni mehanizmi preko kojih se prenosi efekt susjedstva: roditeljski nadzor i podrška, roditeljska topline, utjecaj vršnjaka i dr. Ipak većina istraživanja utvrđuje povezanost, ali ne ulazi u dublji kontekst te je u budućnosti potrebno kombinirati kvantitativne i kvalitativne metode.

LITERATURA

1. Anderson, S.A., Sabatelli, R.M. i Kosutic, I. (2007), Families, Urban Neighborhood Youth Centers, and Peers as Contexts for Development. *Family Relations*, 56, 346-357. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2007.00464.x>
2. Antunes, M.J.L. i Ahlin, E.M. (2014). Family management and youth violence: are parents or community more salient?. *Journal of Community Psychology*., 42, 316-337. <https://doi.org/10.1002/jcop.21612>
3. Barbarin, O. A., Richter, L. i deWet, T. (2001). Exposure to violence, coping resources, and psychological adjustment of South African children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 71(1), 16–25. <https://doi.org/10.1037/0002-9432.71.1.16>
4. Barry, T.D., Lochman, J.E., Fite, P.J., Wells, K.C. i Colder, C.R. (2012). The influence of neighborhood characteristics and parenting practices on academic problems and aggression outcomes among moderately to highly aggressive children. *Journal of Community Psychology*., 40, 372-379. <https://doi.org/10.1002/jcop.20514>
5. Beyers, J. M., Bates, J. E., Pettit, G. S., i Dodge, K. A. (2003). Neighborhood structure, parenting processes, and the development of youths' externalizing behaviors: A multilevel analysis. *American Journal of Community Psychology*, 31(1-2), 35–53. <https://doi.org/10.1023/A:1023018502759>
6. Bowen, G. L., Rose, R. A., Powers, J. D., i Glennie, E. J. (2008). The joint effects of neighborhoods, schools, peers, and families on changes in the school success of middle school students. *Family Relations*, 57(4), 504-516. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00518.x>
7. Braciszewski, J. M., Toro, P. A., i Stout, R. L. (2016). Understanding the attainment of stable housing: A seven-year longitudinal analysis of homeless adolescents. *Journal of Community Psychology*, 44(3), 358–366. <https://doi.org/10.1002/jcop.21773>

8. Brenner, A.B., Zimmerman, M.A., Bauermeister, J.A. i Caldwell, C.H. (2013). Neighborhood Context and Perceptions of Stress Over Time: An Ecological Model of Neighborhood Stressors and Intrapersonal and Interpersonal Resources. *American Journal of Community Psychology*, 51, 544-556. <https://doi.org/10.1007/s10464-013-9571-9>
9. Brick, L. A. D., Nugent, N. R., Kahana, S. Y., Bruce, D., Tanney, M. R., Fernández, M. I., i Bauermeister, J. A. (2018). Interaction effects of neighborhood disadvantage and individual social support on frequency of alcohol use in youth living with HIV. *American Journal of Community Psychology*, 61(3-4), 276- 284. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12227>
10. Cantillon, D. (2006). Community Social Organization, Parents, and Peers as Mediators of Perceived Neighborhood Block Characteristics on Delinquent and Prosocial Activities. *American Journal of Community Psychology*, 37, 111–127. <https://doi.org/10.1007/s10464-005-9000-9>
11. Cecil, C., Viding, E., Fearon, R., Glaser, D. i McCrory, E. (2017). Disentangling the mental health impact of childhood abuse and neglect. *Child Abuse & Neglect*. 63. 106–119. 10.1016/j.chiabu.2016.11.024.
12. Cecil-Karb, R., i Grogan-Kaylor, A. (2009). Childhood body mass index in community context: neighborhood safety, television viewing, and growth trajectories of BMI. *Health and Social Work*, 34(3), 169+. <https://link.gale.com/apps/doc/A204610805/AONE?u=anon~5c10882a&sid=googleScholar&xid=ee53bd5f>
13. Choi, J.-K., Kelley, M.S. i Wang, D. (2018). Neighborhood Characteristics, Maternal Parenting, and Health and Development of Children from Socioeconomically Disadvantaged Families. *American Journal of Community Psychology*, 62, 476-491. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12276>

14. Esposito, T., Trocmé, N., Chabot, M., Collin-Vézina, D., Shlonsky, A. i Sinha, V. (2014). The stability of child protection placements in Québec, Canada. *Children and Youth Services Review*, 42, 10-19.
15. Galster, G.C. (2012). The Mechanism(s) of Neighbourhood Effects: Theory, Evidence, and Policy Implications. In: Van Ham, M., Manley, D., Bailey, N., Simpson, L., & Maclennan D. Neighbourhood Effects Research: New Perspectives (eds). Springer. 23-57.
16. Garcia-Reid, P., Peterson, C. H., Reid, R. J., i Peterson, N. A. (2013). The protective effects of sense of community, multigroup ethnic identity, and self-esteem against internalizing problems among Dominican youth: Implications for social workers. *Social Work in Mental Health*, 11(3), 199–222. <https://doi.org/10.1080/15332985.2013.774923>
17. Gonzales, N.A., Coxe, S., Roosa, M.W., White, R.M.B., Knight, G.P., Zeiders, K.H. i Saenz, D. (2011). Economic Hardship, Neighborhood Context, and Parenting: Prospective Effects on Mexican–American Adolescent's Mental Health. *American Journal of Community Psychology*, 47, 98-113. <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9366-1>
18. Griffin, K.W., Scheier, L.M., Botvin, G.J., Diaz, T. i Miller, N. (1999). Interpersonal aggression in urban minority youth: Mediators of perceived neighborhood, peer, and parental influences. *Journal of Community Psychology*, 27, 281-298. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6629\(199905\)27:3<281::AID-JCOP3>3.0.CO;2-V](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6629(199905)27:3<281::AID-JCOP3>3.0.CO;2-V)
19. Hopson, L. M., Schiller, K. S., i Lawson, H. A. (2014). Exploring linkages between school climate, behavioral norms, social supports, and academic success. *Social Work Research*, 38(4), 197–209. <https://doi.org/10.1093/swr/svu017>
20. Iyanda, A.E. (2022). Bullying Victimization of Children with Mental, Emotional, and Developmental or Behavioral (MEDB) Disorders in the United States. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 15 (2), 221–233. <https://doi.org/10.1007/s40653-021-00368-8>

21. Jagers, J.W., Prattini, R.J. i Church, W.T. (2016), Traumatic Stress Among Seriously Delinquent Youth: Considering the Consequences of Neighborhood Circumstance. *American Journal of Community Psychology*, 58, 69-79. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12076>
22. Kang, E., Mellins, C.A., Dolezal, C., Elkington, K.S. and Abrams, E.J. (2011). Disadvantaged neighborhood influences on depression and anxiety in youth with perinatally acquired human immunodeficiency virus: how life stressors matter. *Journal of Community Psychology*, 39, 956-971. <https://doi.org/10.1002/jcop.20483>
23. Khoury-Kassabri, M., Benbenishty, R., i Astor, R. A. (2005). The Effects of School Climate, Socioeconomics, and Cultural Factors on Student Victimization in Israel. *Social Work Research*, 29(3), 165–180. <https://doi.org/10.1093/swr/29.3.165>
24. Kim, S., i Glassgow, A. E. (2018). The effect of father's absence, parental adverse events, and neighborhood disadvantage on children's aggression and delinquency: A multi-analytic approach. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 28(5), 570–587. <https://doi.org/10.1080/10911359.2018.1443866>
25. Kingston, S. and Rose, A. (2015). Do the Effects of Adolescent Employment Differ by Employment Intensity and Neighborhood Context?. *American Journal of Community Psychology*, 55, 37-47. <https://doi.org/10.1007/s10464-014-9690>
26. Kling, J.R., i Liebman, J.B. (2004). Experimental Analysis of Neighborhood Effects on Youth. Working Paper 483, Industrial Relations Section, Princeton University.
27. Knezić, D. & Opačić, A. (2021). Dostupnost socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Rehabilitacijski centar za stres i traumu / Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
28. Lamont, A.E., Van Horn, M.L. i Hawkins, J.D. (2014). Context-Dependent Pathways of the Transmission of Risk from Communities to Individuals. *American Journal of Community Psychology*, 54, 384-396. <https://doi.org/10.1007/s10464-014-9682-y>

- 29.Lardier, D. T., Jr. (2018). An examination of ethnic identity as a mediator of the effects of community participation and neighborhood sense of community on psychological empowerment among urban youth of color. *Journal of Community Psychology*, 46(5), 551–566. <https://doi.org/10.1002/jcop.21958>
- 30.Lardier, D.T, Barrios, V.R, Forenza, B., Her, K.G, Bergeson, C., Suazo, C.M., Garcia-Reid, P. i Reid R.J. (2020). Contextualizing negative sense of community and disconnection among urban youth of color: “Community...We ain't got that”. *Journal of Community Psychology*, 48, 834–848. <https://doi.org/10.1002/jcop.22298>
- 31.Lau, K. S. L., Aalsma, M. C., Holloway, E. D., Wiehe, S. E., i Vachon, D. D. (2015). The effects of racial heterogeneity on mental health: A study of detained youth across multiple counties. *American Journal of Orthopsychiatry*, 85(5), 421–430. <https://doi.org/10.1037/ort0000100>
- 32.Lincoln, A. K., Cardeli, E., Sideridis, G., Salhi, C., Miller, A. B., Da Fonseca, T., Issa, O., i Ellis, B. H. (2021). Discrimination, marginalization, belonging, and mental health among Somali immigrants in North America. *American Journal of Orthopsychiatry*, 91(2), 280–293. <https://doi.org/10.1037/ort0000524>
- 33.Logan-Greene, P., Linn, B., Hartinger-Saunders, R. Nochajski, T., Wiczorek, W. i Rittner, B. (2019). Understanding the ecological context of mental, emotional, and behavioral health problems: A person-centered approach. *Journal of Community Psychology*. 47. 10.1002/jcop.22156.
- 34.Ma, J., Grogan-Kaylor, A. i Delva, J. (2016). Behavior Problems Among Adolescents Exposed to Family and Community Violence in Chile. *Family Relations*, 65(3), 502-516. <https://doi.org/10.1111/fare.12199>
- 35.McMahon, S.D., Todd, N.R., Martinez, A., Coker, C., Sheu, C., Washburn, J. i Shah, S. (2013). Aggressive and Prosocial Behavior: Community Violence, Cognitive, and Behavioral Predictors Among Urban African American Youth. *American Journal of Community Psychology*, 51, 407-421. <https://doi.org/10.1007/s10464-012-9560-4>

36. Nash, J. K., i Bowen, G. L. (1999). Perceived crime and informal social control in the neighborhood as a context for adolescent behavior: A risk and resilience perspective. *Social Work Research*, 23(3), 171–186. <https://doi.org/10.1093/swr/23.3.171>
37. Natsuaki, M.N., Ge, X., Brody, G.H., Simons, R.L., Gibbons, F.X. i Cutrona, C.E. (2007). African American Children's Depressive Symptoms: The Prospective Effects of Neighborhood Disorder, Stressful Life Events, and Parenting. *American Journal of Community Psychology*, 39, 163-176. <https://doi.org/10.1007/s10464-007-9092-5>
38. Opačić, A. (2021). Understanding Deprived Communities at the Global Level: Semantic, Operative and Theoretical Dimensions of the Phenomenon. In: Opačić, A. (eds) *Practicing Social Work in Deprived Communities. European Social Work Education and Practice*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-65987-5_1
39. Opačić, A. (2021). Effects of Living in Disadvantaged Neighbourhoods on Personal Well-Being. In: Opačić, A. (eds) *Practicing Social Work in Deprived Communities. European Social Work Education and Practice*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-65987-5_2
40. Osei, G. K. i Gorey, K.M. (2020). Preventive Impacts of Group Homes in Higher Income Neighborhoods: Retrospective Cohort of Youths in Ontario Group Home Care, 2012 to 2016. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 38, 651-66. <https://doi.org/10.1007/s10560-020-00691-3>
41. Quinn, K., Pacella, M. L., Dickson-Gomez, J., i Nydegger, L. A. (2017). Childhood adversity and the continued exposure to trauma and violence among adolescent gang members. *American Journal of Community Psychology*, 59(1-2), 36–49. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12123>
42. Raposa, E.B., Erickson, L.D., Hagler, M. i Rhodes, J.E. (2018). How Economic Disadvantage Affects the Availability and Nature of Mentoring Relationships During the

Transition to Adulthood. *American Journal of Community Psychology*, 61, 191-203.
<https://doi.org/10.1002/ajcp.12228>

43.Rasmussen, A., Aber, M.S. i Bhana, A. (2004). Adolescent Coping and Neighborhood Violence: Perceptions, Exposure, and Urban Youths' Efforts to Deal with Danger. *American Journal of Community Psychology*, 33, 61-75.
<https://doi.org/10.1023/B:AJCP.0000014319.32655.66>

44.Romich, J. (2009). Trying to keep children out of trouble: Child characteristics, neighborhood quality, and within-household resource allocation. *Children and youth services review*. 31 (3). 338-345. 10.1016/j.childyouth.2008.08.002.

45.Rossi, G., Lenzi, M., Sharkey, J.D., Vieno, A. i Santinello, M. (2016). Factors associated with civic engagement in adolescence:The effects of neighborhood, school, family and peer contexts. *Journal of Community Psychology*, 44, 1040-1058.
<https://doi.org/10.1002/jcop.21826>

46.Rufa, A. K., i Fowler, P. J. (2016). Kinship foster care among African American youth: Interaction effects at multiple contextual levels. *Journal of Social Service Research*, 42(1), 26–40. doi:10.1080/01488376.2015.1077187

47.Saleem, F. T., Busby, D. R., i Lambert, S. F. (2018). Neighborhood social processes as moderators between racial discrimination and depressive symptoms for African American adolescents. *Journal of Community Psychology*, 46(6), 747–761.
<https://doi.org/10.1002/jcop.21970>

48.Sasser, J., Duprey E.B. i Oshri A. (2019). A longitudinal investigation of protective factors for bereaved maltreated youth. *Child Abuse and Neglect*, 96. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104135

49.Schmidt, C.J., Pierce, J. and Stoddard, S.A. (2016). The mediating effect of future expectations on the relationship between neighborhood context and adolescent bullying

perpetration. *Journal of Community Psychology*, 44, 232-248.
<https://doi.org/10.1002/jcop.2176>

50.Sekol, I. i Maurović, I. (2017). Miješanje kvantitativnog i kvalitativnog istraživačkog pristupa u društvenim znanostima – miješanje metoda ili metodologija?. *Ljetopis socijalnog rada*, 24 (1), 7-32. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v24i1.147>

51.Siordia, C. i Saenz, J. (2013). What is a "Neighborhood"? Definition in studies about depressive symptoms in older persons. *The Journal of frailty & aging*, 2. 153-164.

52.Small, L.A, Parchment, T.M, Bahar, O.S, Osuji, H.L, Chomanczuk, A.H i Bhana, A. (2019). South African adult caregivers as "protective shields": Serving as a buffer between stressful neighborhood conditions and youth risk behaviors. *Journal of Community Psychology*, 47, 1850–1864. <https://doi.org/10.1002/jcop.22235>

53.Stiffman, A. R., Hadley-Ives, E., Elze, D., Johnson, S., i Doré, P. (1999). Impact of environment on adolescent mental health and behavior: Structural equation modeling. *American Journal of Orthopsychiatry*, 69(1), 73–86. <https://doi.org/10.1037/h0080383>

54.Tam, C., i Freisthler, B. (2015). An exploratory analysis of linguistic acculturation, neighborhood, and risk behaviors among children of Southeast Asian immigrants. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 32(4), 383–393. <https://doi.org/10.1007/s10560-014-0372-2>

55.Van Ham, M., Manley, D., Bailey, N., Simpson, L., i MacLennan D. (2012). *Neighbourhood Effects Research: New Perspectives*. Springer. 1-22.

56.Vieno, A., Nation, M., Perkins, D.D., Pastore, M. i Santinello, M. (2010). Social capital, safety concerns, parenting, and early adolescents' antisocial behavior. *Journal of Community Psychology*, 38, 314-328. <https://doi.org/10.1002/jcop.20366>

57.Visser, K., Bolt, G., Finkenauer, C., Jonker, M., Weinberg, D. i Stevens, G. (2020). Neighbourhood deprivation effects on young people's mental health and well-being: A

systematic review of the literature. *Social Science & Medicine*, 270. (1-2). 1-14.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.113542>

58. Wright, E., Fagan, A. i Pinchevsky, G. (2013). The Effects of Exposure to Violence and Victimization across Life Domains on Adolescent Substance Use. *Child abuse & neglect*. 37. 10.1016/j.chiabu.2013.04.010.

PRILOZI

Popis slika

Slika 2.1. Dijagram selekcije radova.....9

Popis tablica

Tablica 3.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o mentalnom zdravlju mladih 10

Tablica 4.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o problemima u ponašanju kod mladih.....17

Tablica 5.1. Analitička tablica rezultata istraživanja o različitim ishodima kod mladih 31

Tablica 6.1. Analitička tablica metodološke prakse istraživanja efekta susjedstva i mladih.....42